

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״נ

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״נ מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

סימן מח

בענין בל תאחר

או באונס ג"כ עובר אם עמד בטומאתו במזיד. ובטורי אבן (ר"ה ד, א בד"ה וצדקות), מוכיח דבר זה מהגמ' הנ"ל באופן אחר, דאי נימא דעובר רק בעמד בטומאתו ג' רגלים ולא מיד, הא הו"ל לאו שאין בו מעשה דאין לוקין עליו, ומשמע מרב אשי דר"ל דלוקה וכ"כ הרשב"א הנ"ל בהדיא וע"כ דר"ל דעובר מיד מחמת המעשה שטימא עצמו וש"מ דשיעורא דג' רגלים נאמר רק בקרבנות ולא בשאר מילי. וקשה דדילמא איכא שיעורא דג' רגלים בכל דבר ושאיני הכא דהרי איכא חיובא דנזירות דטהרה מיד מחמת נזירותו, והיכא דאית ליה חיוב מיד עובר בבל תאחר מיד וכמש"כ הר"ן הנ"ל. ועיי"ש בפי' הרא"ש בד"ה נזיר, דכ' דבאמת אינו עובר אלא לאחר שעמד בטומאתו ג' רגלים וה"ה אם נטמא באונס אם השהייה היתה במזיד והא דקאמר שטימא את עצמו במזיד ר"ל ששהה בטומאתו במזיד. ולפמ"ש"כ דנזיר שטימא את עצמו הרי הוא מאחר חיוב שהוא מחוייב מיד, ואעפ"כ כתב הרא"ש דאינו עובר בבל תאחר אלא לאחר ג' רגלים, יוצא לנו דס"ל דגם באומר הרי עלי להביא קרבן מיד, אינו עובר אלא לאחר ג' רגלים, ודלא כמש"כ הר"ן דעובר מיד.

ונראה לפרש פלוגתתם, דהנה יש לחקור בעיקר השיעור של ג' רגלים, האם הוא שיעור בזמן קיום נדרו, והיינו דהתורה קבעה זמן שבמשך אותו הזמן צריך לקיים חיובו, ובכל עת שמקיימו בתוך הג' רגלים הרי הוא מקיימו בתוך זמנו הראוי, ולאחר הג' רגלים מיד עובר בבל תאחר דאסור לאחרו אפי' רגע, או דילמא דבאמת עיקר זמן קיום חיובו הוא תיכף ומיד, ונמצא שמאחר מיד, אלא ש"מ אינו עובר בבל תאחר אלא כשמאחר ג' רגלים, ולפ"ז השיעור דג' רגלים נאמר באיחור ולא בעיקר זמן חיובו, וי"ל דהרא"ש ס"ל דהג' רגלים הוא שיעור באיחור, ולעולם זמן חיובו הוא תיכף, ומ"מ אינו עובר תיכף דהתורה אינה מחייבתו אלא באיחור ג' רגלים, ומש"ה ס"ל דאף באיחור נזירות דטהרה ג"כ אינו עובר אלא לאחר איחורו ג' רגלים.

[ג, כ] בגמ' בל תאחר דנזירות היכי משכחת לה, כיון דאמר הריני נזיר הו"ל נזיר וכו' אמר רבא כגון דאמר לא איפטר מן העולם עד שאהא נזיר דמן ההיא שעתא הו"ל נזיר מידי דהוה וכו' אלמא אמרינן כל שעתא ושעתא דילמא מיית ה"נ לאלתר הוה נזיר דאמרינן השתא מיית". וברשב"א שם בד"ה ה"ג א"ר כתב ח"ל: "אלא דקשיא לי, למה לי דאמר טעמא משום דכל שעתא ושעתא וכו' אטו בל תאחר דאמר רחמנא משום דדילמא מיית הוא; הא אינו אלא גזירת המלך" עכ"ל. ובאמת דכבר נשמר מזה הר"ן בד"ה בל תאחר שכתב ח"ל: "אבל הכא לאלתר קם ליה בכל תאחר, דכיון שהתנה ואמר לא איפטר מן העולם משמע דה"ק הרי עלי למנות נזירות בענין שלא יהא חשש בדבר שאשלים נזירותי קודם שאיפטר מן העולם וכו'". עכ"ל, עיי"ש. ור"ל דבלי חששא דדילמא מיית, באמת לא היה עובר בכל תאחר אלא לאחר ג' רגלים, וכמו כל בל תאחר, אבל מכיון דשמעינן מההיא דגט דאמרינן כל שעתא ושעתא דילמא מיית, והוא אמר לא איפטר וכו', הרי הוא כאילו קיבל על עצמו למנות מיד דהרי חיישינן כל שעתא ושעתא דילמא מיית, ובמקבל על עצמו כנדר עובר בבל תאחר מיד, ולפ"ז מה דהגמ' מייתי מההיא דגט, אינו נתינת טעם לעיקר איסורא דבל תאחר, דההיא גזירת המלך היא וכמש"כ הרשב"א, אלא הוא טעם בהא דקעבר לאלתר בבל תאחר ולא לאחר ג' רגלים, ומיושב תמיהת הרשב"א. אמנם הרא"ש בפירושו שם בד"ה לא איפטר כ' דבאמת לא קעבר אלא לאחר ג' רגלים, וקשה עליו קושית הרשב"א הנ"ל.

ונראה דהנה הרשב"א הנ"ל בסו"ד מוכיח דשיעור ג' רגלים הוא רק בבל תאחר דקרבנות ולא בשאר מילי כגון צדקה וכדומה, מהא דאמר רב אשי לקמן (ד, א) הואיל וכן (דמאחר נזירות דטהרה עובר בבל תאחר) נזיר שטימא עצמו במזיד עובר משום בל תאחר, ואי נימא דגם בזה איכא שיעור דג' רגלים, והיינו דרק עובר אם עמד בטומאתו ג' רגלים, מ"ש דנקט שטימא עצמו במזיד, אפי' טימא עצמו בשוגג

פירש הוה עיקר חיובו תיכף, והשיעור דג' רגלים אינו קביעת זמן חיובו כלל אלא עיקרו הוא שיעור באיחורו, י"ל דבהתנה בפירוש בנדרו שיהא לו זמן ב' שנים לקיימו, אינו מתנה כלל נגד התורה, דהתורה לא נתנה שיעור בעיקר חיובו, ודבריו קיימין, ואינו עובר בכל תאחר אלא בג' רגלים לאחר הב' שנים, דאז מאחרו שיעור ג' רגלים.

ולפי"ז מיושבת שפיר קושית הרשב"א הנ"ל בדעת הרא"ש, דבאומר לא איפטר מן העולם עד שאהא נזיר, אי נימא דלא חיישינן למיתה, הרי הוא קבע זמן קיום נדרו לכל ימי חייו, ולדעת הרא"ש דבריו קיימין וכמש"כ לעיל, ונמצא דלעולם אינו מאחר הזמן, ולא יתכן שיעבור בכל תאחר בכה"ג, ומש"ה קאמר בגמ' דבאמת חיישינן למיתה, וא"כ באומר לא איפטר מן העולם, הו"ל כמי שאמר הרי עלי למנות מיד, וע"ז כתב הרא"ש דעובר לאחר שלשה רגלים, דשלשה רגלים הוא שיעור באיחור וכמו שנתבאר.

ואף דמחוייב כבר מיד מ"מ אינו עובר אלא לאחר ג' רגלים, וה"ה באומר הרי עלי קרבן מיד, אינו עובר במאחרו אלא לאחר ג' רגלים, אבל הר"ן סובר כהצד הראשון דליכא שיעור באיחור כלל, ושיעור דג' רגלים הוא שיעור בעיקר החיוב, ומש"ה ס"ל דהיינו רק בסתמא, אבל יכול לקבוע בנדרו שזמן חיובו יחול תיכף, ובכה"ג כשמאחרו אפי' רגע כבר עבר, דגם על איחור כל שהוא עובר, דבזה לא ניתנה שיעור, ודו"ק.

ומש"כ הר"ן בסד"ה בל תאחר, דבאומר קודם שיעברו ב' שנים אהא נזיר עובר בכל תאחר לאחר ג' רגלים, ואע"ג דהוא קבע זמנו לב' שנים, וא"כ הרי לא איחרו אלא לאחר ב' שנים, היינו משום דהשיעור דג' רגלים קבעה התורה לזמן קיום נדריים, ולאו כל כמיניה לקבוע זמן נדרו לב' שנים, והו"ל כמתנה על מה שכתוב בתורה דדבריו בטלין ודבר תורה דג' רגלים קיימין, ועובר כבר בג' רגלים, ולפי"ז לדעת הרא"ש דס"ל דבכל פעם בנדר ולא

סימן מט

בענין יד לקידושין

בצדקה דמיתפס בדיבור שפיר יש ללמוד מנדריים. ובאמת כבר הקדימו בקושיא זו הרשב"א ז"ל, ותירץ דבדרך את"ל קאמר עיי"ש.

ומדבריו הרשב"א נראה, שעיקר הבעי בקידושין הוא משום דלא כתיב בהו ידות בהדיא, וקשה דמאי שייך בקידושין דין ידות, דידות לא שייך אלא היכא דבעי דיבור כמו נדר דבעי "לכטא בשפתים", וחידשה התורה דין ידות דאפי' מקצת דיבור מהני, אבל בקידושין הא לא בעי דיבור לעיקר חלות הקידושין דהא החלות נתהווה ע"י מעשה, והדיבור אינו אלא לענין הוכחת המעשה דהא עסוקין באותו ענין מהני אפי' בלא דיבור¹, וכיון

[ו, ב] **בגמרא** בעי רב פפא יש יד לקידושין או לא וכו', ופי' הר"ן וז"ל: "אפילו ביד מוכיח קמבעי ליה, מי אמרינן נהי דלא איתרבי להו ידות בהדיא גמרי' במה מצינו מנדריים, או אין יד ואפילו מוכיח, דנדריים שאני דחמירי דאפילו בדבורא בעלמא חיילי משא"כ בקידושין שהן צריכין איזה מעשה כסף או שטר או ביאה" עכ"ל. ועיין לקמן (ז, א) גבי יש יד לצדקה, הק' הגרעק"א ז"ל בגליון הש"ס, דמאי קמיבעי ליה אם יש יד לצדקה או לא, הא כיון דבעי בקידושין ולא ילפינן במה מצינו מנדריים, וכתב הר"ן דהוא משום דדילמא נדריים חמירי דאפי' בדבורא בעלמא חיילי משא"כ בקידושין כנ"ל, א"כ מאי מספקא ליה בצדקה הא

1. הגה רבנו נקט בפשיטות דא"צ אמירה בקדושין, והביא ראיה מעסוקים באותו ענין, אכן נחלקו בזה באחרונים, (עי' נה"מ, רמ"ד סק"א) ודחו הראיה מעסוקים באותו ענין, ועי' במש"כ רבנו להלן ועיין "ברכת שמואל" קידושין (סי' א).

שאלת יום טוב / סימן סו אריה קג

וב"כ הרמב"ם בס' המצות חלק העשין סי' נ"ד וענין השמחה הוא שנקריב שלמים עכ"פ כו' בכלל א' ושמחת בחגך מה שאמרו ג"כ לשמוח בהם בכל מיני שמחה, ומזה לאכול בשר ולשתות יין וללבוש בגדים חדשים ולחלק מיני פרות ומיני מתיקה לקטנים ולנשים ולשחוק בכל מיני נגון ולרקד במקדש לבד כו' ע"כ, וכ"נ מדבריו בחבורו שכ' למעלה, וכ"כ הרמב"ן ואכתוב דבריו לקמן. והרי כ' הר"ן והמרדכי ושאר פוסקים בפ"ק דביצה דהא דשרו ב"ה להוציא קטן בי"ט לרה"ר, היינו כדי לטייל התינוק, שיש בזה משום שמחת י"ט, ש"מ דכל אדם מצות שמחה מוטלת עליו בראוי לו ובמה שנהנה ממנו, והיינו דאמרינן בגמ' הרבה פעמים דלמא אתי לאמנועי משמחת י"ט הרי נתברר דמצות שמחה נוהג מה"ת בזה"ז בכל מיני שמחות"י.

ירבה והדל לא ימעיט, אבל שמחה זו כל אדם ואדם מחויב לשמוח כפי יכולתו ולפי רוב עושרו, וכן אנשים בראוי להן ונשים בראוי להן, וה"נ קטנים כדאמרינן התם בפרק ע"פ, וכיון דאשכחן דכתב רחמנא שמחה אצל הר גריזים והר עיבל גבי שלמים, אם יש יכולת בידו להביא שלמים ברגל חייב בהן נוסף על כל שאר מיני שמחות כיון שמצינו בהן שמחה, אבל אם הוא טמא או בזה"ז שא"א בשלמי שמחה, הרי הוא יוצא ידי חובתו בשאר מיני שמחות שיש יכולת בידו לקיימן וסגי ליה בהכי, הלכך לא אכפת לן בהא דמטמאין א' מהן במת, ואי אפשר לו בשלמי שמחה בו' ימי הפסח, דהא אין מצות שמחה חלה עליו בשלמי שמחה כיון דנטמא קודם הרגל ויכול לקיים מצות שמחה בשאר כל מיני שמחות שבידו לקיימן"י.

סימן סו

בענין אם נשים חייבות במצות שמחה

מחייבי בראיה, או דלמא הא איתא בשמחה, א"ל אביי ותפוק ליה דהא איתא בשמחה, ומי אמר אביי הכי, והא אמר אביי אשה בעלה משמחה,

עוד אמרתי לברר אם נשים חייבות במצוה זו או לא. דע דבפ"ק דר"ה (דף ו) אמרי' בעי ר' זירא אשה מהו בכל תאחר, מי אמרינן הא לא

עלינו בתורתו ית"ש אשר היה להפליא וכו", וצריך ליהודר בזה מאד. יח. הנה מסקנת רבינו פסק דמצות שמחה נוהגת בכל מיני שמחה, ועיקר ראייתו הוא מסוגיא דפסחים דקפריך ויטמאנו במת ולא קמשני דמדחיהו משלמי שמחה, וע"כ הוא יוצא מצותו בשאר מיני שמחה, וכמו שביאר בסוף דבריו שמחויב לשמוח בשאר מיני שמחה כפי יכולתו. וע"ע בטורי אבן חגיגה דף ב: ד"ה הכל מ"ש לענין טומטום, שאינו יכול לאכול שלמי שמחה דהא ספק ערל הוא וערל אסור בקדשים, ואפ"ה הוא נכלל בחיוב שמחת יו"ט. וכן יעוי' להלן בס' ק"ב דס"ל לרבינו דאיכא מצות שמחה אפי' ברי"ה אף שאין בה שלמי שמחה, מ"מ בשאר מיני שמחות חייב.

יז. ויעוי' בתשובות והנהגות כרך ה' סי' קנ"ב שמביא דברי הרמב"ם בענין מצות שמחה ביום טוב, שכיום טוב מסיר דאגה מלבו ויכוון דעתו לשמחה, וכל שבעת ימי הפסח ושמונת ימי החג ושאר יום טוב אסור כל עצבות מה"ת, ומביא שם בשם הגאון רבי זעליג ראובן בענגיס זצ"ל שאמר, משהו חמץ בפסח הוא רק דרבנן, אבל משהו עצבות הוא דאורייתא, והמ"ע היא להיות כל החג בשמחה, ויפה אמר הגאון דבריסק הגריז"ס זצ"ל בסוכות "המ"ע הכי קשה בשבילי בסוכות היא מצות שמחה בכל רגע", ובהקדמת רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל ל"ספרא דצניעותא" מביא על רבינו הגר"א זצ"ל "הפלגת שמחתו וחדות ה' מעוזו אשר היה שש ושמה ביום טוב כמצווה

ומשני לדבריו דר"ז קאמר, ולכאורה נראה דהלכה כאביי דבתרא הוא דאמר אשה בעלה משמחה והיא אינה חייבת במצוה זו.

דעתו ז"ל לפסוק כאביי דאמר אשה בעלה משמחה, והכ"מ כ' עליו ואין זה תפיסה על הרמב"ם למה לא האריך לבאר זה ע"כ, תשובה דחוויה היא דוודאי חידוש גדול הוא, ואין מהראוי להשמיטו, ועוד שהגמ' בפ"ק דקדושין (דף לו) קפריך אהא דאמר אביי אשה בעלה משמחה, אלמנה מאי איכא למימר, ומשני בשרוי אצלו, וכ"ז היה להרמב"ם לבאר ולא להשמיט, כי הלכות גדולות וקבועות הן אליבא דאביי, אבל באמת שכח הכ"מ הא דפי"ד מה' מעה"ק דמדפסק הרמב"ם דאשה עוברת על בל תאחר, אלמא ס"ל דהלכה כר"ז דס"ל אשה חייבת בשמחה וקרינן בה ובאת שמה והבאתם שמה משום שלמי שמחה², ודלא כאביי דאמר אשה בעלה משמחה, מ"מ צריך טעם מפני מה לא פסק כאביי נגד ר"ז דבתרא הוא³.

זנ"ל דה"ט משום דסתמא דהש"ס בפ"ק דנדריס משמע דאתיא כר"ז דיליף התם (דף ג) מהיקשא דלנדור נדר נזיר להזיר, מה נדריס עובר בכל תאחר, אף נזירות עובר בכל תאחר, ופריך בל תאחר דנזירות היכי משכחת לה, נזיר כיון דאמר הריני נזיר ה"ל נזיר, אכל קם ליה בכל יאכל, ושני מר זוטרא בריה דרב מרי עובר בכל תאחר קרבנותיו, ופריך מן הכא נפקא ליה מהתם נפקא

והרמב"ם כ' בפ"ד מהל' מעשה הקרבנות א' האיש וא' האשה עובר בכל תאחר אבל היורש אינו עובר בכל תאחר ע"כ, וכתב הכ"מ א' האיש כו' שם בעי' דאפשטא, ומש"כ אבל היורש כו' גם זה שם בעיא דאפשטא אדר"ז, אף על גב דמשמע דאביי פליג, נקטינן כר"ז ע"כ. ודברי שגגה הן ונחלף לו בין בעיא לבעיא⁴, דהא דיוורש אינו בכל תאחר הוא בעיא דאפשטא התם אליבא דכ"ע מדתני ר"ח מעמך פרט ליורש, וההיא בעיא דאשה מהו בכל תאחר אפשטא אדר' זירא להאי גיסא דעוברת משום דהא איתא בשמחה, ולאביי דאמר אשה בעלה משמחה אפשטא לאידך גיסא דאינה עוברת. ומ"מ יש לתמוה על הרמב"ם למה דחה דברי אביי דבתרא הוא ופסק כר"ז.

ובפ"א מהל' חגיגה (ה"א) כתב והשמחה האמורה ברגלים היא שיקרב שלמים יתר על שלמי חגיגה כו' ונשים חייבות במצוה זו, וכבר השיגו הראב"ד א"א לא בקרבן אלא בשמחה שתשמח עם בעלה שתעלה עמו והוא שמח אותה ע"כ,

שחילק ליישב, אולם באות י"ח כתב דלדעת הכ"מ באמת סוגיות חלוקות הן, וס"ל להרמב"ם כסוגיא דביצה דב"ת אינו תלוי ברגלים.

ג. ועי' במהר"י קורקוס שכתב שהרמב"ם סמך על לשון הגמ' בחגיגה עד האידנא דהויה אמיה דמחייבא בשמחה, משמע שהיא חייבת, וההיא דבעלה משמחה מימרא דאביי בלחוד היא, וכן עי"ש מקור לדברי הרמב"ם מסוגיא דקידושין דף ל"ה דקאמר ולר' יהודה דאמר שני כתובים הבאים כאחד מלמדין, ותפילין מ"ע שלא הזמן גרמא מ"ל, משום דהואי מצה שמחה והקהל שלשה כתובים הבאים כאחד, ושלושה כתובים הבאים כאחד אין מלמדין, ע"כ, ופירש רש"י ולא סבירא לן כאביי דאמר לעיל אשה בעלה משמחה, וכ"כ הריטב"א שם דר"י לית ליה דאביי, ונבותוס' שם תירצו בענין אחר עי"ש ובתוס' הרא"ש], ומוה מקור לפסוק כר"ז ודלא כאביי, שהרי ר"י לית ליה דאביי, ועי' בשו"ת רעק"א מה"ת סי' קנ"ג שדבר בענין זה. ועי' במאירי בסוגיא דר"ה דף ו' מקור לשיטת הרמב"ם.

א. מ"ש רבינו דדברי הכ"מ דברי שגגה הן ונחלף לו בין בעיא לבעיא, באמת כבר כתב הלח"מ שט"ס יש כאן ודברים אלו ראויים להיות גבי אשה, דשם איכא פלוגתא בפ"ק דר"ה, אבל גבי יורש היא בעיא פשוטה בלי שום מחלוקת שם.

ב. וכבר השיג הלח"מ משנה שם על דברי הכ"מ דא"כ דפסק הרמב"ם כאביי איך פסק לענין בל תאחר כר"ז, וכן תמה על הראב"ד דכיון דהוא סבור דהלכה כאביי וכמו שכתב בפ"א מהל' חגיגה, למה לא השיג על הרמב"ם דהיה לו לומר דאשה אינה חייבת בכל תאחר. ועי"ע בדברי יחזקאל סי' י"ג אות ה' שמביא מסוגיא דביצה דף י"ט דאף דאין מביאין תודה בחג המצות משום חמץ שבה, ולא בעצרת מפני שהוא יו"ט, מ"מ נדר קודם חג הסוכות להביא תודה אם לא יביאנו עד לאחר עצרת עובר בב"ת, הרי אף דא"א להביאם בכל הג' רגלים מ"מ עולין למנין רגלים לענין ב"ת, והקשה שם מ"ש דלענין אשה אמרינן דכיון דאינה מחוייבת לעלות אינה בב"ת, ועי"ש

שׂאגת יום טוב / סימן סו אריה קה

אם רצו מתמאות ואם לאו לא מתמאות ע"כ, וכתב עליו הראב"ד בהשגות, קשיא הא דתניא אשתו ארוסה לא אונן ולא מטמא לה, וכן היא לא אוננת ולא מטמאה לו, הא נשואה מטמאה לו ע"כ¹, והרמב"ן בתורת האדם כתב עליו, ולפ"ז הא דתניא לא מטמאה לו לאו דוקא, אלא שיטפיה נקט ע"כ, ודברי תימה הוא היאך תני מלתא דליתא כלל, דהא ודאי איסורא ליכא כיון דאין כהנת מוזהרת על הטומאה, ואי דאין מחויבת להטמאה לו קאמר, מאי איריא ארוסה אפילו נשואה נמי, כיון דלדעת הרמב"ם אין נשים מצוות להטמא לקרובין.

נ"ל שהרמב"ם מפרש להאי לא מטמאה לו כמו שפ"י רש"י בפ"ג דיבמות (דף כ"ט) בלישנא בתרא שכתב ול"נ ולא מטמא ברגל שישראל מוזהרין על הטומאה מוכנבלתם לא תגעו במסכ' ר"ה, וכ"פ שם התוס' לא מטמאה לו פי' ברגל שהוזהרו על הטומאה כדאמר בר"ה ע"כ².

ליה כי דרש ידרשנו אלו חטאות ואשמות, ומשני מהו דתימא חדוש הוא שחדשה תורה בנזיר, ומסיק מאי חידושיה משום דלא מתפיסו בנדר, ודקא קשיא לך חטאת חלב, חטאת חלב קא אתיא לכפרה, חטאת נזיר למאי אתיא, ופריך והרי חטאת יולדת דלא אתיא לכפרה ועובר עליו משום כל תאחר, ומשני ההוא קא שריא ליה למיכל בקדשים, ומדפשיטא ליה להגמ' דעוברת עליו בכל תאחר בחטאת יולדת, והא חטאת יולדת קרבן נשים הוא ועוברת בכל תאחר, ש"מ אשה נמי עוברת על כל תאחר³. וזה ראייה גדולה היא לדעת הרמב"ם ולא כהראב"ד שהשיג⁴.

ולפ"י מש"כ נראה ליישב דברי הרמב"ם שכתב בפ"ב מהל' אבל (ה"ו) לה יטמא מ"ע שאם לא רצה להטמא מטמאין אותו בע"כ, בד"א בזכרים שהוזהרו על הטומאה, אבל הכהנות הואיל ואינן מוזהרות על הטומאה, כן אינן מצוות להתטמא לקרובים, אלא

הביאו הרמב"ן בספר המצות (מצות עשה צ"ד) וזה לשונו ומה ששנו בספרי לא יחל דברו מגיד שעובר על כל תאחר ועל כל יחל, ור"ע אומר ככל היוצא מפיו יעשה ואשה כי תדור נדר מקיש אשה לאיש מה האיש עובר על כל יחל ועל כל תאחר אף האשה עוברת על כל יחל ועל כל תאחר, ירצו בזה לרבות כל יחל בנדריים גבי עם מה שעובר עליהם בב"ת, וזהו שהצריכו לרבות בהן האשה לומר אפ"י שאינה עולה לרגל תחייב בכל תאחר ברגלים כאיש העולה שם עכ"ל, הרי מפורש בספרי שאשה עוברת בב"ת, ור' זירא ואב"י ע"כ לא ידעו הספרי כמו שמצאנו הרבה פעמים שאמוראים לא ידעו ברייתות ולכן א"ש פסק הרמב"ם שפסק דאשה היא בב"ת, ע"כ. ועי' בחי' הגר"ז בקונ' דקה"ח עמ' ח' ד"ה בר"ה מ"ש בזה.

1. עי' בקונטרס אחרון אות כ"ו

2. מה שהשיג הראב"ד על הרמב"ם מהא דתניא בארוסה אינה מטמאה לו, דמשמע דנשואה מטמאה לו, בהג' ברוך טעם על הטו"א בר"ה דף ט"ז העיר ממ"ש רש"י בסנהדרין דף כ"ח: דאיכא גירסאות דלא גרסי ליה.

3. הנה רבינו רוצה ליישב שיטת הרמב"ם מהשגת הראב"ד ע"פ דברי רש"י ביבמות דף כ"ט דלא יטמא לו היינו ברגל דמוזהרין ישראל שלא ליטמאות עצמן ברגל, וכ"כ הלחם משנה שם בהל' אבל. וכבר תמהו האחרונים (עי' בקו"א, ועי' במנ"ח מצוה רס"ד) דאפי' אם נאמר דקאי לענין איסור טומאה

ד. ועי' בקרן אורה שם בנדריים שרוצה ליישב ע"פ מה דמשמע בתוס' שם דחטאת נזיר עובר בכל תאחר מיד לאחר השלמת נזירותו ה"נ י"ל בכל תאחר בחטאת יולדת אם לא הביאה בזמנו עוברת מיד בכל תאחר, ולא נתמעטה אלא בכל תאחר התלויה בהמתנת ג' רגלים. ולבאר ענין זו דעוברת בכל תאחר דחטאת יולדת מיד ולא בעי המתנת ג' רגלים, עי' בחי' הגר"ט סי' מ"ח שחקר בענין איסור כל תאחר, וצידד שם בדעת הרא"ש דבאמת האיסור כל תאחר הוא מיד כשמאחר אפי' לרגע, רק שהתורה נתנה זמן ג' רגלים דלא מקרי איחור עד ג' רגלים ע"ש, אבל היכא דליכא זמן ג' רגלים אז איכא איסור לאלתר. ולפ"ז י"ל דבקרבות חובה שהזמן להביאם הוא מיד לאחר תשלום הנזירות, ומיד אחר ימי טהרה, א"כ מיד איכא איסורא ולא תליא כלל ברגלים ולכן אשה עוברת כמו שהיא עוברת בכל תאחר דצדקה כמ"ש רבינו לקמן. וכן עי' בטורי אבן ר"ה דף ו' סוע"ב דאשה עוברת בכל תאחר בשנה בלא רגלים, דרק לענין ב"ת דרגלים מספקא לן. ועי' בקהילת יעקב בר"ה סי' ג', ובדברי יחזקאל סי' י"ג אות ט' ואות י"ג.

4. ובאמת הביא ערוך לנו בר"ה דף ו': בשם הראב"ן דמהך סתמא דנדריים מקור לחייבה בכל תאחר (ועי' בראב"ן סי' צ"ה), אבל הביא אח"כ שהטורי אבן באבני מילואים בר"ה שם השיב על ראייה זו דמשכחת שפיר באיש כגון שאמר הרי עלי להביא חטאת יולדת ע"ש, וע"ע בחת"ס בנדריים שם. אבל אח"כ כתב הער"ל נ"ל ע"ד שיצא לראשונים כן מספרי מפורש

עדיין עולת ראייה ושלמי חגיגה, אם הוא עדיין קודם יום ז' של רגל מותר להטמאות, כיון שיש עדיין שהות להטהר ולהביא אותן קודם שיצא הרגל דיש להן תשלומין כל שבעה, ומשום חובות אלו אינן מוזהרין מלהטמא בטומאת ערב אלא בשביעי של רגל דמכאן ואילך עבר זמנם, אינן בליל יום ראשון של רגל וכמ"ד כולן תשלומין דראשון, ומאן דלא חזי בראשון לא חזי בכולן וכמ"ש לעיל מההיא דפ' כ"צ, אבל מיום א' עד יום ז' ולא עד בכלל אם מטמא את עצמו בטומאת ערב ל"ל בה, אינן אם הביא כבר לחובות הללו ברגל מעתה אין כאן איסור להטמא את עצמו אפי' בטומאה אריכתא.¹

מיהו ה"מ מחמת חובות שאם מביאים ברגל פעם אחת יוצא ידי חובתו מכל הרגל, אבל משום שלמי שמחה שחייב לאכול אותן בכל ימות הרגל ואין לך יום מימי הרגל שאינו חייב בהן, אי אפשר לטמאות א"ע בכל ימות הרגל, אף על גב דאפשר לקיים מצות שמחה בשאר כל מיני שמחות

ונ"ל ללמוד זכות על הראב"ד שהשיג על הרמב"ם מהא דלא מטמאה לו, ולא נ"ל לפרש ברגל משום דהכי אמרי' בפ"ק דר"ה (דף ט"ז) אר"י חייב אדם לטהר את עצמו ברגל, תניא נמי הכי ובנבלתם לא תגעו, יכול יהו ישראל מוזהרין על מגע נבילה, ת"ל אמור אל הכהנים בני אהרן, בני אהרן מוזהרין בני ישראל אינן מוזהרין, והלא הדברים ק"ו מה טומאה חמורה בני אהרן מוזהרין בני ישראל אינן מוזהרין, טומאה קלה לא כ"ש, אלא מה ת"ל ובנבלתם לא תגעו, ברגל, וצריך טעם לזה דמוקי להאי קרא ברגל, דאטו רגל מי כתיבי ורמיזי הכא, ובע"כ ה"ט משום דברגל חייב לטהר את עצמו מכל טומאה כדי לקיים את המצוה שהן חוב ברגל, כמו הראייה וחגיגה ושלמי שמחה, שא"א לעשות בטומאה.

ומסתברא דמפני הראייה והחגיגה אינו מוזהר מלהטמא אלא בטומאה אריכתא של טומאת מת שהוא טומאת שבעה, אבל בטומאת ערב כמו שרץ ונבילה ל"ל בה, ואפי' אם לא הביא

כלל דהא וודאי איסורא ליכא כו' דזה אינו דהא וודאי איכא איסורא להטמאות ברגל וא"כ אידי דנקט לא מיטמא לה תני נמי אינה מיטמאה לו וה"ה נשואה נמי.

י. ומתבאר מדברי רבינו שכל האיסור לטמאות עצמו הוא רק מחמת שמפקיע עצמו מחובותיו, וממילא כתב ג"כ דאשה שאינה מחוייבת בהקרבנות ליכא עליה איסור. אבל לכאורה יש לדייק בדברי הרמב"ם שהביא רבינו בסימן שלאחר זה שכתב בסוף פט"ז בה' טומאת אוכלין "כל ישראל מוזהרין להיות טהורים בכל רגל מפני שהם נכונים ליכנס במקדש ולאכול קדשים, וזה שנאמר בתורה ובנבלתם לא תגעו ברגל בלבד", ע"כ, ומשמע מדבריו דהאיסור הוא כדי שיהא נכונים ליכנס ולאכול, ולכאורה אפי' אם כבר אכל מ"מ בעינן שיהא מוכן ליכנס, וגם אפשר דבעינן שיהא מוכן לאכול, דאפי' בשכבר יצא מצותו מ"מ י"ל שצריך להיות מוכן לעולם לאכול עוד מקדשי החג. ועפ"ז אפשר לומר דנשים בכלל איסור זה אפי' אם אינה מחוייבת בשלמי שמחה, דהא האיסור הוא כדי שיהיו נכונים ליכנס ולאכול, ואולי גם הן צריכין להיות נכונים לאכול מקרבן בעליהן אע"פ דליכא חיוב לאכול. [ועי' לשון הר"ח בר"ה שם "שחייבין ישראל לטהר עצמם ברגל בכואם לראות לפני ה'", ע"כ]. ויעוי' בצל"ח ביצה דף י"ח ע"א מ"ש בדעת הרמב"ם, וראה להלן בשם הרב פערלא.

ברגל, הא הרמב"ם כיון דליכא מצוה אפי' לנשואה ליטמא לו, א"כ גם בנשואה איכא איסור ברגל, ולמה נקט דוקא ארוסה. ובקונ' אחרון כתב דכוונת רבינו לומר דנקט לא מטמאה אגב שיטפיה, ומעתה לא תקשי האיך תני מילתא דליתא כלל, שהרי וודאי איסורא איכא לארוסה ליטמא ברגל. ועי' בערל"ג ביבמות כ"ט שכתב ליישב דצ"ל דילפינן מטומאת כהן דאמרין לה יטמא רשות אלמא היכי שיש מז' קרובים אף שאין מצוה בטומאה מכ"מ הותרה, א"כ ה"ה דהותר לבטל ע' דש"ש ודפסח וכו' עי"ש.

ט. קונטרס אחרון: ונ"ל שהרמב"ם מפרש ולא מיטמאה לו היינו ברגל כו'. לכאורה זה תמוה דהא מ"מ תקשי מאי איריא ארוסה אפי' נשואה נמי אינה מיטמאה ליה ברגל כיון שחייבת בשלמי שמחה ואינה מצווה להטמאות לו לדעת הרמב"ם ואין לומר כיון דברגל מוזהרות גם נשים על הטומאה לכך מצוות או ג"כ להטמאות לקרובים כיון דזה בזה תליא לדעת הרמב"ם דזה אינו דמה שייטיה דאיסור טומאת הרגל למצות טומאת קרובים דהרמב"ם לא אמר דתלוי זה בזה אלא לענין בני אהרן דמוזהרים בריש הפרשה על הטומאה מצוים נמי על טומאת קרובים הסמוכים לו באותו ענין משא"כ איסור טומאת הרגל אין לו ענין לטומאת קרובים כלל. ונראה כוונת רבינו דהשתא מודה להרמב"ם דהא דנקט לא מיטמאה בארוסה אגב שיטפיה היא דהשתא תו לא קשה איך תני מילתא דליתא

נמי פטורה וכמש"כ התוס' שם והכריחו הדבר בראיות ברורות מגמ' דידן, ודלא כגמרת ירושלמי, א"כ אי אמרינן דמחייבי בשמחה מוזהרת נמי ברגל בלאו דובנבלתם לא תגעו כדי שלא תפקיע א"ע משלמי שמחה שמוטל עליה, דהא ע"כ עיקר אזהרה זו של ובנבלתם לא תגעו ברגל משום שלמי שמחה הוא שהוא חובת כל יום מימי הרגל, דאלו משום עולת ראייה וחגיגה בטומאת נבילה שהיא טומאת ערב אינו מוזהר עליה אלא ביום השביעי של ימות הרגל וכשלא הביא עדיין עולת ראייה וחגיגה, אבל בהביאם כבר ל"ל בה ומאי ברגל סתמ' דאר"י ותניא כוותיה דמשמע דכל ימות הרגל באזהרה זו, אלא ודאי משום שלמי שמחה קאמר דובנבלתם לא תגעו ברגל, דאע"ג דנבילה טומאת ערב היא מ"מ אסור ליגע בה ברגל כדי שלא יפקיע א"ע משלמי שמחה, ואף על גב דאם אכל כבר ביום זה של הרגל שלמי שמחה יכול לטמאות א"ע בטומאת ערב דנבילה ועד הלילה יטבול ויעריב

וכמש"ל, מ"מ הואיל וכבר הגיע רגל חל עליו נמי מצות שמחה בשלמי שמחה וא"א להפקיע א"ע ממנו ע"י הטומאה, ול"ד למטמאין את א' מהן בשרץ דפריך ויטמאנו במת, ולא חיישינן להפקעה דשלמי שמחה כמו דחייש התם להפקעה דעולת ראייה הואיל ואפשר לקיים מצות שמחה בשאר מיני שמחות, דשאני הכא שמטמא א"ע קודם הרגל, דאכתי לא חל עליו חיוב מצות שמחה וכשיגיע הרגל כבר הוא טמא ואינו חל עליו מ"ע דשמחה אלא בשאר מיני שמחות, והואיל ואינו פקע מיניה מצות שמחה לגמרי, ל"ל בה אם מטמא א"ע, אבל הכא שכבר הגיע רגל ועדיין הוא טהור חל עליו מ"ע דשמחת הרגל בשלמי שמחה נמי א"א לפקיע א"ע ממנו ע"י טומאה", זהו מה שנ"ל בשורש ענין זה של ובנבלתם לא תגעו דמשכחת לה ברגל והדברים ברורים למבין².

והשתא אשה דפטורה מעולת ראייה וחגיגה כדתנן רפ"ק דחגיגה, ואפי' מראיית פנים בעזרה

חייב לטהר עצמו בהן, ואפילו קיים כבר כל חובות הרגל וכו' הטיל הכתוב חובה עליו לטהר עצמו ברגל מצד קדושת הימים עצמן, והיינו טעמא שנשתנו ימים אלו דרגל משאר הימים. משום דכיון דימי הרגל קבועים ומיוחדים בשנה שמטילים חובה על כל ישראל ליכנס למקדש להראות ושאר החובות הבאות משום קדושת הימים האלו, וע"י זה מטילים חובת טהרת הגוף על כל ישראל. סברא הוא לומר דגם קדושת הימים האלו מחמת עצמן מצריכין טהרת הגוף, ולזה הוא דאתי קרא דובנבלתם לא תגעו, והיינו דפסיק וקאמר חייב לטהר את עצמו ברגל. דמשמע דחובת טהרה נוהגת בכל הרגל כולו ואפילו כבר קיים כל המוטל עליו מחובות הרגל, והיינו ע"כ משום דרגל עצמו מצד עצמו הוא שגורם חובת הטהרה משום קדושת היום. וכ"כ בפשיטות הרב המבי"ט ז"ל בספרו בית אלקים שער שלישי (פרק ס"ג) עיין שם בדבריו וכו'. ויתבאר בזה ג"כ לשון הרמב"ם ז"ל וז"ל כל ישראל מוזהרין להיות טהורין בכל רגל מפני שהם נכונים ליכנס למקדש ולאכול בקדשים וכו'. אבל בשאר ימות השנה אינו מוזהר עכ"ל ע"ש, מבואר דס"ל דבכל משך זמן ימי הרגל כולו נוהגת אזהרה זו, ולא הוציא מכללה אלא שאר ימות השנה בלבד וכו', אבל הוא הדבר אשר ביארנו דבכל רגל כיון שהיום גורם להראות במקדש ולאכול קדשים של חובת היום הזהיר הכתוב להיות טהורים מצד קדושת היום עצמו, אפילו כשאינו נכנס למקדש ואינו אוכל קדשים, ע"כ.

יא. מ"ש רבינו לחלק בין הא דאסור לטמאות עצמו ברגל להא דמטמאין אותו במת, משום דהתם אפשר לקיים מצות שמחה בשאר מיני שמחה, אבל הכא כיון דכבר הגיע הרגל חלה עליו מצות שמחה בשלמי שמחה שהיא עיקר המצוה. וע"י מ"ש רבינו בספרו טורי אבן ר"ה דף ט"ז שהוכיח דעיקר האיסור דטומאת הרגל הוא קודם הרגל, משום דק"ל למה לי קרא דובנבלתם לא תגעו ברגל. תיפוק ליה בלאו הכי כיון דבידו לטהר עצמו והוא אינו עושה כן ועי"ז הוא נמנע מלקיים עשה דראייה וחגיגה ושמחה נמצא עובר בידים בעשין אלו המפורשות בתורה בהדיא. וכתב שם לתרץ זה דודאי לענין שלא יטמא עצמו ברגל גופי' לא בעי קרא, ולא איצטריך אלא כדי שלא יטמא עצמו אפילו בערב הרגל. וע"ע ביש"ש ביצה דף י"ז: שסובר ג"כ דאפי' קודם לרגל איכא חיוב לטהר עצמו, וע"י בצל"ח שם שהאריך בדבריו.

יב. אולם יעוי' בביאור על ספר המצוות לרס"ג (הרב פערלא) עשה ב' שכתב דלפי דברי רבינו אין המצוה נוהגת אלא בזמן שבית המקדש היה קיים, וכמ"ש רבינו בסי' ס"ז, ומדברי כמה ראשונים מבואר דהמצוה נוהגת אפי' בזמן הזה, וגם ודאי מעיקר מימרא דרבי יצחק נראה כן, דהא ר"י בזה"ז הוה זמן רב אחר חורבן הבית, וממילא כתב "ולכן נראה דודאי משום חובות הרגל וכן נמי לחובות של שאר ימות השנה לא איצטריך קרא דובנבלתם לא תגעו וכו' אלא כי איצטריך קרא היינו רק לאשמעינן דמשום קדושת ימי הרגל מחמת עצמן

ברגל, והאי אינה מטמאה לו דגבי אשתו ארוסה איכא לאוקמי ברגל וכמו שפירש"י ותוס', ולק"מ מהא למאי דס"ל דאין כהנת מוזהרת להטמא לקרובים. ולפ"ז למדנו דגם רש"י ותוס' ס"ל דהלכה כר"ז האשה מצוות על השמחה הואיל וברייתא זו דאשתו ארוסה לא מטמא' לו דמיירי ברגל מסייעת ליה, דאלו לאביי דאמר אשה בעלה משמחה אין לה ענין לאזהרה זו ברגל כיון דאין רגל חלוק לה משאר ימות השנה אלא וודאי כדפי'.

וא"ת למאי דפי' דאביי דאמר אשה בעלה משמחה אינה מוזהרת בלאו זה דובנבלתם לא תגעו ברגל"י, א"כ תקשה לך הא דתנן בפ"ק דקדושין (דף כ"ט) וכל מצוות ל"ת בין שהז"ג בין שלא הז"ג נשים חייבות, חוץ מבל תקיף ובל תשחית ובל תטמא למתים, אמאי לא חשיב נמי לובנבלתם לא תגעו דרגל דנמי נשים פטורות, וי"ל דוליטעמך הא לאביי נשים אינן בכל תאחר כיון דאינן לא בראיה ולא בשמחה ואמאי לא חשיב ללאו דבל תאחר דנשים פטורות, אלא מאי אית לך למימר, כיון דטעמא דאינה בכל תאחר הוא משום דתלה רחמנא לבל תאחר בהבאה דכתיב ובאת שמה והבאתם שמה, וכיון דליתה בהבאה לא משום ראייה ולא משום שמחה ליתה בכל תאחר, ה"ל בכלל הא דתנן התם כל מ"ע שהז"ג דנשים פטורות, דהואיל דפטורה ממצות עשה שהז"ג הוא הגורם לה נמי לפטור מלאו זה דבל תאחר, כ"ש דלאו דובנבלתם לא תגעו ברגל דה"ל בכלל מ"ע הללו, דכל עצמו של אזהרה זו הוא כדי שלא לבטל מ"ע הללו של ז"ג ה"ל לאו זה בכללן.

שמשו, ואיפשר לקיים מצות שמחה בשלמי שמחה בלילה, הא מ"מ בכל יום מימי הרגל מוזהר על ובנבלתם לא תגעו קודם שאכל עדיין את שלמי שמחה בו ביום, וכיון דאשה חייבת נמי בשלמי שמחה מוזהרת נמי על לאו דובנבלתם לא תגעו ברגל כאיש, דהא עיקר אזהרה זו משום שלמי שמחה הוא והרי נמי חייבת בה. אבל אי אמרי' דאין אשה חייבת בשלמי שמחה ושאר חובות הרגל נמי אין נוהג בה, נמצא אין לחלק לגבי דידה בין רגל לשאר כל השנה ואין לה ענין לאזהרה זו של ובנבלתם לא תגעו ברגל כיון דאין רגל חלוק אצלה משאר ימות השנה, מותרת לטמאות א"ע ברגל אפי' בטומאה אריכתא דטומאת מת כ"ש בטומאת ערב דנבילה.

והשתא אתי שפיר דרבנן ז"ל לטעמייהו אזלי, דהראב"ד דס"ל דנשים פטורות משלמי שמחה כמש"כ בפ"א מה' חגיגה, א"כ אין לה ענין לאזהרת ובנבלתם לא תגעו ברגל כיון דאין רגל חלוק לה משאר ימות השנה, וע"כ הא דאשתו ארוסה לא מטמאת לו א"א לאוקמיה דאסורה להטמאת וברגל מיירי, דהא כיון דליתה בשלמי שמחה אין מוזהרין על הטומאה ברגל"י, וע"כ אינה מטמאה לו דקתני אינה מחוייבת להטמא לו, מכלל דנשואה חייבת, וש"מ דנשים נמי מצוות להטמא לקרובים, ודלא כהרמב"ם, ושפיר השיגו מהא. אבל הרמב"ם לטעמיה שפסק שנשים חייבות בשלמי שמחה, וממילא שהיא מוזהרת על אזהרת ובנבלתם לא תגעו ברגל כאיש, דכיון דעיקר אזהרה זו משום שלמי שמחה הוא והרי היא נמי מצוות על שלמי שמחה איתה נמי באזהרה זו

לפרש הא דאמרינן בעלה משמחה דאין זה למימר דאשה אינה חייבת בשמחה, אלא לומר דהכי קאמרינן דמשמחה ליכא למגמר דשאני שמחה שלא חייבה תורה בה הנשים אלא על ידי בעלה מה שאין כן באידך דלא תלו בבעל כלל, ע"כ. יד. קונטרס אחרון: וא"ת למאי דפירשתי דאביי דאמר אשה בעלה משמחה כו'. עיין בטורי אבן ד' ד"ה צדקות.

יג. אולם עיי' בערוך לנר מס' יבמות דף כ"ט: שמביא דברי רבינו בספרו טורי אבן בר"ה (דף ט"ז): דכיון דאין עלי' החיוב רק על בעלה לא שייך בה איסור לטמאות, והוא חלק עליו שהרי עכ"פ מבטלת מ"ע מאחרים וכי ס"ד דאין בזה איסור, והרי בכה"ג אמרינן בפסחים מדחהו אתה מחגיגתו, ועי"ש שהוכיח כן מסוגיא דזבחים, ושייך שפיר ולא מיטמאת לו ברגל משום שלמי שמחה. [וע"ע בחי' הריטב"א שכתב

מ"מ אין זה מוכרח די"ל דהיינו טעמא דלא קתני במתני' חוץ מבל תאחר, אפי' לאביי דאמר אשה בעלה משמחה ואינה עוברת על כל תאחר, היינו דוקא בקרבנות דתלינהו רחמנא ברגלים דכתי' ובאת שמה והבאתם שמה, אבל צדקה דאמר רבא שם בפ"ק דר"ה וצדקה מחוייב עליה לאלתר דהא שכיחי עניים, אשה נמי עוברת על כל תאחר בצדקה, כיון דלא תליא ברגלים, והה"נ לשאר מתנות עניים כגון לקט שכחה ופיאה וכיוצא בו שעוברת עליהם בכל תאחר לאלתר כמו בצדקה כמש"כ התוס' שם (דף ד' ד"ה ומעשרות) דאפי' לאביי

אשה עוברת עליו בכל תאחר^{טו}, וכיון דבהאי ל"ת דבל תאחר איכא מילי שנשים נמי עוברות עליהם כגון צדקה ושאר מ"ע דלא תלינהו רחמנא בובאת שמה דרגלים, מה"ט לא קתני במתני' להאי חוץ מבל תאחר, אף על פי שיש לפלפל בזה, הרבה כתוב אצלי במקום אחר אין זה מקומו. ומ"מ אף על פי שאין מהא דבל תאחר הכרח למש"כ, אפי"ה בלא"ה י"ל כן דלא חשיב להאי לאו דובנבלתם לא תגעו בהאי חוץ אליבא דאביי מה"ט דאמרן. ונחזור לענייננו הרי נתברר לנו בראיה ברורה דאשה נמי חייבת במצות שמחה דרגלים כאיש.

סימן סז

בענין טבילה ערב יוה"כ

וממש"כ בסימן הקדום תבין שיש לתמוה הרבה על מש"כ הרא"ש בסוף מס' יומא (סי' כ"ד) גבי ערב יוה"כ, וא"ר סעדיה בעלייתו מלטבול מברך על הטבילה, ואין דבריו נראין בזה, שלא מצינו בהש"ס רמז לטבילה זו כו', ואי משום דאר"י חייב אדם לטהר עצמו ברגל, היינו לטהר עצמו מכל טומאות אפי' מטומאת מת ולהזות

עליו ג' וז', והאידנא אין לנו טהרה כו' אין חוב לטבילה זו ואין לברך עליה ע"כ. ומשמע מדבריו אם איפשר לטהר א"ע מכל טומאה אפי' בזה"ז חייב לטהר את עצמו אפי' ביה"כ יש חיוב לטהרה זו. ולדבריו הוא הדין נמי ה"נ בר"ה חייב לטהר א"ע אם איפשר לו להטהר מכל טומאה^א.

א. והנה עיי' ברא"ש סוף ר"ה פ"ד סי' י"ד שהביא מהירושלמי בפ"ק דשבת (ה"א) ר' חייא רבה מפקיד לרב אי את יכול למיכל כולה שתא בטהרה אכול ואי לא אכול שבעה ימים בשתא, וכתב ראב"י העזרי ז"ל קבלתי שאלו שבעה ימים הן שבין ראש השנה ליום הכפורים, על כן נהגו באשכנז אף אותן שאין נוהרין מפת של נכרים כל השנה בעשרת ימי התשובה נוהרין, עיי"ש, והטור בס' תר"ג הביא דבריו והוסיף ביאור וקורא אותן ז' ימים, לפי שבר"ה לא היה צריך להזהר לאכול בטהרה, שפשיטא שיאכל בטהרה, שחייב אדם לטהר עצמו ברגל ולא נשאר עדיין אלא ז' ימי חול שהוצרך להזהירו עליהן, ע"כ. והחת"ס בהג' לשו"ע סי' רמ"ב השיג דהא בר"ה ליכא חיוב לטהר עצמו ברגל, וא"כ מאי קאמר הטור. ומוכרח מזה דס"ל להטור והרא"ש כשיטת הרא"ש בסוף יומא דאפי' בר"ה ויוה"כ איכא חיוב לטהר עצמו. ומה שהשיג החת"ס

טו. מ"ש רבינו דהא דאינה עוברת בכל תאחר היינו דוקא בכל תאחר דקרבנות דתלינהו רחמנא ברגלים, אבל צדקה דמחוייב עליה לאלתר ולא תליא ברגלים אפי' אשה עוברת, וכ"כ להדיא המאירי בר"ה דף ו': וז"ל "ומ"מ לקט שכחה ופאה וצדקה הואיל ואינן תלוין בעליית הרגל עוברים בכל תאחר הן נשים הן זקנים הן כל שאר הנזכרים", ע"כ. וע"ע בחי' הגרי"ז בקונ' קה"ח עמ' ח' שהביא מהספרי פ' מטות שמרבה אשה לאיסור כל תאחר, והעיר מגמ' דידן דמספקא ליה לר"ז, וצידיד שם דאולי הספרי קאי לענין כל תאחר דצדקה דלא תליא ברגלים ולכן אשה עוברת עיי"ש. והיינו כדברי רבינו דאפי' אם אינה חייבת בכל תאחר דרגלים חייבת לענין צדקה, אלא דצ"ב למה בעינן ריבוי מיוחדת לרבות אשה לאיסור זו, ואולי משום דהיא אינה חייבת בכל תאחר דרגלים בעינן לרבות שהיא חייבת לענין שאר דברים.

עלמו וכו' ועל דבריו סובב הסוגיא, ע"כ שפיר פריך חידוש לחומרא הוא וכו', וק"ל. ועדיין ל"ע במס' מ"ק ז' ע"ב [בהא דקאמר] מהתם לא גמרינן דחדוש הוא וכו' ע"ש ח' ע"א תוס' ד"ה נפקא וכו' ומכרש"א שס"ג.

דף ד' ע"ב: והרי השאת יולדת וכו'. מצואר צכאן דקרצן
אשה איתא צבל תאחר, וא"כ ל"ל מה
דלוציעא ליה לר' זירא פ"ק דר"ה נו' ע"ב] אי איתתא איתא
צבל תאחר, היינו אי איתא בזמן ג' רגלים כאיש. כיון דאינה
מלוזה לעלות לרגל [תגיגה צ' ע"א], אצל צבל תאחר איתא,
עיין ס' המלות לרמב"ם [מ"ע] ס"י ל"ד [ברמב"ן] ל"ה. ואין
לומר דהכא הצעל חייב צבל תאחר כיון שהוא לריך להביא
קרצן עבור אשתו, זה אינו, דאינו אלא מתנאי תבוצה, וכי היכי
דלריך לשלם חוב אשתו כך לריך להביא קרצן אשתו, והגוזבר
מוציא ממנו מדר' נתן, אצל אין עליו חיוב נדר או צל תאחר
כלל רק על האשה ל"ה]. ועיין לשון תוס' צ"ב קס"ו ע"א ד"ה
נכנס וכו' צמ"ש משום צל תאחר היו דוחקות וכו' ע"ש, ועיין
היטב רמב"ם פ"ד ממעב"ק הלכה י"ד וע"ש [בלחם משנה],
וכמדומה לי שנמצא מזה צעורי אצן על ר"ה ל"ו.

אמר שמואל בכו"ף עד שיאמר שאני אובד דך וכו'. עיין רש"א צ"ח צ"ח תוס' שכ' דלס"ד דשאני אוכל לך לחוד נמי אסור, היינו צמסרוב צו, ואפ"ה מודרני לחוד, אע"ג דמסרוב צו, ובזמיר כי האי גוונא שעובר לפניו ה"ל ידים מוכיחות, מ"מ להס"ד הוב ס"ד דמודרני לא הוב אפילו יד כלל ע"ש. ולריך לומר לפ"ו צמסרוב דהוב יד, א"כ משנתנו צחינו מסרוב, דאי מסרוב אפילו מודרני לחוד הוב ידים מוכיחות. ואין לומר היא גופא קשיא לוקמא מתני' צמסרוב צמודרני לחוד מהני ואוכל לך לחוד נמי. וי"ל כדאמרין צ"ח ס"ה [ה' ע"ב] דאי איתא מתני' כמ"ד ידים שאינן מוכיחות הויין ידים ליתני שאוכל צלא לך, ה"ג אי חיירי צמסרוב אפילו אי ידים שאינן מוכיחות לא הויין ידים, מ"מ צמסרוב הוב מוכיחות, ולמה לי לך, אע"כ מתני' מיירי צלא מסרוב וכמ"ד ידים שאינן מוכיחות לא הויין ידים, ומש"ה קתני לך, א"כ ממילא מודרני ממך לא מהני. ולמה נכתובו תוס' [ה' ע"ב] ד"ה ליתני שאני אוכל וכו' ע"ש. מיכה לפ"ו לא לריך לאוקמא בצרייתא כמ"ד הויין ידים, אלא מיירי צמסרוב ל"ה, ובצרייתא לא קשיא ליה מ"ע תני לך כמ"ש הר"ן (לח) עיין וק"ל ל"ט).

דף ד' ע"א: ועוד האי חידוש לחומרא הוא. הקשו תוס' [ד"ה חידוש] מעדים זוממין, ותיירלו, ע"ש. והנה קושייתם הוא ע"פ הפירוש הפשוט דחידושא דעדים זוממין החומרא דפסלי לקמאיליא, וע"ז יפה תירלו תוס' דהתם אין לך צו אלא מחידושו ואילך מכאן ולהבא, אצל הכא נימא ק"ו אס צשארי נדריס דקילי עובר צבל תאחר, מזיר דחמיר דאפילו אוסר עלמו מחרננים הוב מזיר מכל, לא כ"ש שיטצור על צל תאחר וא"ש. ומכל מקום יש לפקפק קצת ולומר הינה הנודר צמיר ממש ואמר להדיא הריני מזיר י"ל ק"ו כנ"ל, אצל אס צחמת לא הזיר עלמו אלא מחרננים, נכי דחידושא רחמנא שיהיב מזיר צבל, מ"מ נימא אין לך צו אלא חידושו נדרה הוי וצל תאחר אינו עובר, וי"ל זה.

ברם דא ל"ע, להריצ"א צתוס' סנהדרין כ"ז ע"א ל"ב] דס"ל החידוש הוא קולא דכשירא דצתרא, ואפ"ה אין לומר צבו חומרא לפוסלו למפרע ולומר אין לך צו אלא חידושו כשרות צתרא, אצל קמאי מיפסלי למפרע זה לא אמרינן. ונראה לי דהוב כדבר שהיב צכלל וילא לידן דבצר החדש אי אהי יכול להחזירו לכללו לשום דבר לא להקל ולא להחמיר. והריצ"א מפרש כן צצשר צחלב דהחידוש קולא שרייתא דתרו ל"י כולי יומא, ולא נוכל למילף מיניב חומרת טעם כעיקר שהוא ילא מכלל כל החורה צין להקל צין להחמיר, וא"כ ל"ע צשמעתין מאי פריך האי חידוש לחומרא הוא, מה צכך, עכ"פ אי אהי יכול להחזירו לכלל שאר נדריס לצל תאחר ול"ע לכאורכ.

והנלע"ד דריצ"א נמי לא אמר למילתי' אלא לרצא דס"ל גבי עד זומם [סנהדרין ס"ג] מכאן ולהבא הוא נפסל, ואיבו נמי ס"ל צצ"ה חידוש הוא צחולין ק"ה [ע"א]. ולטעמיה אזיל ג"כ צסנהדרין ע"ה ע"א גבי עדי עריפה שהחמו. אצל רצ אשי פליג שס וס"ל דפטורים משום דליתא צזוממי זוממין, ופירש"י [ד"ה לפי שאינן] אצל רצא ס"ל עד זומם חידוש הוא ע"ש, וא"כ רצ אשי ס"ל כיון דחידושו דעד זומם הוא קולא, אין להחמיר עליהם לדוגם עוד צעדות שאי אהי יכול להזימה, ולא ס"ל כרצא דילא מן הכלל צכל דינו. ורצ אשי ס"ל צחמת צצ"ה לאו חידוש הוא, ואי טעם כעיקר דאורייתא מצצ"ה או דס"ל געולי נכריס ומשרת הוב צ' כתוציס הצאים כלאחד וכפירש"י צחולין סוגיא דזרוע צשלה [ל"ה ע"ב סד"ה לטעם כעיקר], ולעולם לרצ אשי ליתא להא דריצ"א, ושמעתין אללא לשנויא דרצ אשי שאמר מזיר שטימא

תאחר ובל יחל, ולא קאמר דנשים פטורות כמוש"כ במצוה קנ"ו שם דנשים פטורות מלאו דלא יראו פני ריקם, עיי"ש.
(לה) עיין רמב"ם פ"י מהל' שגגות ה"ו ובלח"מ שם בשם פיהמ"ש.
(לו) עיי"ש ו' ע"א באבני מילואים סוד"ה אמר רבא.
(לז) וכ"כ בשיטמ"ק ה' ע"א סוד"ה וכן כתב הרשב"א.
(לח) ד"ה אלא ה"ק, וע"ע בר"ן ה' ע"ב ד"ה אמר רבא.
(לט) עיין בחי' לקמן (ו' ב') ד"ה וארווח לך.
הודפס מאתר אוצר החכמה

(לא) עיין תוס' סנהדרין כ"ז ע"א ד"ה אין לך.
(לב) בחוס' שם לא נזכר בפירוש "ריב"א" אלא בשם "יש מפרשים". אבל מתוס' מ"ק ח' ע"א סוד"ה נפקא, מוכח דהאי "יש מפרשים" הוא הריב"א, עיי"ש. וראה גם בחי' מרן ב"ב ל"א ע"א ד"ה א"ל רבא, יחס מרן בפשטות פירוש זה להריב"א.
(לג) ע"ע מש"כ מרן בזה בשו"ת יו"ד סי' פ"ה ד"ה והנה כבר, או"ח סי' ק"מ ד"ה ובחי', חי' חולין ק"ג ע"ב סד"ה ועיין בזבחים, שם ק"ה ע"א ד"ה אי חידוש, ובחי' ב"ב ל"א ע"א סד"ה א"ל רבא.
(לד) וע"ע במצות ל"ת קנ"ה, קנ"ז, דבקרבות איכא לאו דלא נתם סופר <על השי"ט> - נדריס / סופר, משה בן שמואל [עמוד 11] {726077}

עוד טעם דר' זירא בעי דאיש חייב לבוא לעזרה לסמוך, אבל אשה פטורה מסמיכה

מיהו י"ל דמשום הכי מיבעיא לר' זירא מאשה לחוד ולא משאר פטורי ראייה. משום דאשה פסיקא ליה לעולם אפילו אין לה בשר מנדריס ונדבות וצריכה להביא שלמים מיוחדים לשם שלמי שמחה, אפילו הכי אינה בביאת עזרה כיון דפטורה מן הסמיכה. משא"כ שאר פטורי ראייה שהן אנשים וחייבין בסמיכה לא פסיקא ליה, דהא אם מביאים שלמים מיוחדים לשם שלמי שמחה ישנן בביאת עזרה משום סמיכת השלמי שמחה.

וכבר פירשתי למעלה (דף ד' ע"א ד"ה צדקות) דאע"ג דלאביי גופיה אשה אינה עוברת בכל תאחר, אפילו הכי לא תני לה במתני' דפ"ק דקדושין (כט ע"א) גבי מצות ל"ת שנשים חייבות חוץ מבל תקיף, בדבר שאינו תלוי בביאת מקדש כצדקה ושאר מתנות עניים, אשה נמי עוברת בכל תאחר. ועוד דשנה בלא רגלים אפילו בדברים התלויים במקדש כקרבנות, אפילו אשה דליתה לא בראייה ולא בשמחה⁴⁷⁷, עוברת בכל תאחר כיון דאין כל תאחר זה תליא בביאת מקדש כלל⁴⁷⁸.

אשה עוברת ב"ת בדברים שאינם תלויים במקדש, וכן בשנה

[אמר אביי וכו']. עי' לעיל ע"א בא"ד אמר רבא וצדקה וכו', שרבינו נקט דהרמב"ם פסק כאביי ע"ש בדבריו. ועי' להלן משאגת אריה].

[דן אי אשה חייבת בשמחה — ונדעת הרמב"ם והראב"ד]

[משו"ת שאגת אריה סימן סו]

בעי ר' זירא אשה מה היא בכל תאחר, מי אמרינן הא לא מחייבי בראיה, או דילמא הא איתא בשמחה, אמר ליה אביי ותיפוק ליה דהא איתא בשמחה. ומי אמר

אביי הכי והא אמר אביי אשה בעלה משמחה. ומשני לדבריו דר' זירא קאמר.

ולבאורה נראה דהלכה כאביי דכתרא הוא, דאמר אשה בעלה משמחה והיא אינה חייבת במצוה זו, והרמב"ם כתב בפיי"ד מהל' מעשה הקרבנות א' האיש וא' האשה עובר בכל תאחר אבל היורש אינו עובר בכל תאחר ע"כ. וכתב הכסף משנה אחד האיש כו' שם בעי' דאפשטא. ומש"כ אבל היורש כו' גם זה שם בעי' דאפשטא אליבא דרבי זירא, אף על גב דמשמע דאביי פליג, נקטינן כרבי זירא ע"כ. ודברי שגגה הן ונחלף לו בין בעיא לבעיא, דהא דיוורש אינו בכל תאחר הוא בעיא דאפשטא התם אליבא דכ"ע, מדתני רבי חייא מעמך פרט ליורש. וההיא בעיא דאשה מה היא בכל תאחר אפשטא אדר' זירא להאי גיסא דעוברת משום דהא איתא בשמחה, ולאביי דאמר אשה בעלה משמחה אפשטא לאידך גיסא דאינה עוברת. ומכל מקום יש לתמוה על הרמב"ם למה דחה דברי אביי דכתרא הוא ופסק כר' זירא, ובפ"א מהל' חגיגה כתב והשמחה האמורה ברגלים היא שיקרב שלמים יתר על שלמי חגיגה כו' ונשים חייבות במצוה זו. וכבר השיגו הראב"ד א"א לא בקרבן אלא בשמחה שתשמח עם בעלה שתעלה עמו והוא שמח אותה. ע"כ דעתו ז"ל לפסוק כאביי דאמר אשה בעלה משמחה, והכ"מ כ' עליו ואין זה תפיסה על הרמב"ם למה לא האריך לבאר זה ע"כ. תשובה דחוויה היא, דוודאי חידוש גדול הוא ואין מהראוי להשמיטו.

ועוד שהגמ' בפ"ק דקדושין (דף לד, ע"ב) קפרינן אהא דאמר אביי אשה בעלה משמחה אלמנה מאי איכא למימר ומשני בשרוי אצלו, וכל זה היה להרמב"ם לבאר ולא להשמיט כי הלכות גדולות

✽ תורת אריה ✽

ע"ש בדבריו. וע"ע בשאגת אריה (סוף סימן סו) שכתב, דאשה בכלל כל תאחר בנוגע צדקה לקט שכחה ופאה ע"ש. [ועי' לעיל הערה 108]. ועי' באבי עזרי (הל' מתנות עניים פ"ח ה"א ד"ה והנה הטורי אבן), שמצדד, דאפילו אם לא היינו מוצאים נפק"מ למעשה בדינים שעוברת כל תאחר, מ"מ ודאי דאשה מוזהרת על לאו דכל תאחר, ולכן לא מנו ליה בקידושין כלאו שאשה פטורה עליו, כיון שגם לספיקו דר' זירא אשה ישנה בלאו דכל תאחר, ולא הופקעה ממנו, אלא שבמציאות לא משכחת לה שתעבור כי זמן החיוב בג' רגלים

דנשים איתנהו בשמחה. 477. ר"ל גם לאביי. 478. מסיק דנשים חייבות בכל תאחר בדבר שאינו תלוי במקדש וכן בקדשים באופן שעבר שנה, וכ"כ לעיל ד"ה צדקות ע"ש. וכן מפורש בריטב"א כאן ד"ה בעי ר' זירא. וכ"כ בשפת אמת (וב ד"ה בגמ' בעי ר' זירא) דאשה עוברת בכל תאחר בצדקות דלא שייך ברגלים, וגם בכל תאחר דשנה בלא רגלים, [וגם אביי ו,ב מודה בהא, כמ"ש הטורי אבן כאן דמהאי טעמא לא תני במתניתין פ"ק דקידושין חוץ מבל תאחר ע"ש], וגם נ"מ בלא קיימה הנדר כלל, דעוברת עכ"פ בכל תאחר וכו',

גירסת הגר"א

חולין הרי שהיה חכם לא יטר לו לעצמו והדין נותן אם מפר לאחרים לא יטר לעצמו ת"ל לא יחל דברו לא יעשה דברו חולין. לא יחל דברו מגיד שעובר על כל יחל. על כל תאחר מגין ת"ל כי תדור נדר לה' וגו' מגיד שעובר על כל תאחר ועל כל יחל. לא יחל דברו. ר' אליעזר אומר [שבוטות כ] לעשות הבטאה כשבועה. **רבי עקיבא אומר ככל היצא מפיו יעשה: ואשה. מקיש אשה לאיש מה איש עובר על כל יחל ועל כל תאחר אף אשה עוברת על כל יחל ועל כל תאחר אף אשה שומע אני משתבגר**

חולין [נדריס פא] הרי שהיה חכם לא יפר לו לעצמו והדין נותן אם מיפר לאחרים לא יפר לעצמו ת"ל ולא יחל דברו ולא יעשה דבריו חולין. לא יחל דברו [שס ג] מגיד שעובר על כל יחל. ועל כל תאחר מגין ת"ל (דנריס כג) כי ידר נדר לה' וגו' מגיד שעובר על כל יחל. ועל כל תאחר ועל כל יחל. ולא יחל דברו. ר' אליעזר אומר [שבוטות כ] לעשות הבטאה כשבועה. **רבי עקיבא אומר ככל היצא מפיו יעשה: ואשה. מקיש אשה לאיש מה איש עובר על כל יחל ועל כל תאחר אף אשה עובר על כל יחל. ואשה שומע אני משתבגר**

משתבגר

עמק הנצי"ב

משום די שנו בשאלה, כדאי ביצמות ד"כ חי דעשה דתגלחת מלורע דוחה ל"ת ועשה דנזיר ע"ש. אבל נדריס דומה להקדש כסדרת כירושלמי, והקדש ודאי אינו נותר בשביל מלוא חי יש זה הנאה, כמבואר ברכ"ש ד' כ"ח חי שופר של עולה אסור לתקוע זה. וכ"כ נדר דלומר ישיבתו בסוכה אף בלא הנאה. מיכו כירושלמי דעבי קרא בשבועות, י"ל דסובר דאין עשה דוחה ל"ת ועשה שישנו בשאלה, ותגלחת מלורע שאני גדול בשלף. [או כמש"כ הרמב"ם דנזיר מלורע אין זו עשה דקדוש יחי. וכ"כ ודאי מבואר מהכירי שהביא ברי"ף שלחי מ' פסחים דאין עשה דוחה ל"ת ועשה דשבוטת]. וסבירא לי מוחלט אסור בתה"מ. ופי' בתוי יצמות שם ד"כ ואכתי. ותליא ג"כ במחלוקת הסוגי שבתלמוד דידן. דהא תלמוד דאין עשה דוחה ל"ת ועשה שאין שוב בכל, כדמוכח ממכח סוגיות שהביא בתוי הנ"ל. ולא כסוגיא דנזיר ד' י"ח. וז"ל משום דשאני מלורע גדול בשלף, וא"כ אין ראי' דדחי ל"ת ועשה שישנו בשאלה. [מיכו זהא דל"ת ועשה שאינו שוב בכל, י"ל עוד טעם דלא ילפינן מראשון, כמש"כ דפי' נשא פי' ז' בס"ד]. ומסוגיא דידן בנדריס אין ראי' לשום ד', כיון דקרא קדוש לאיסור נדר ולביתר דשבוטת: חולין. כלומר שכרי הקדוש על עצמו. וכשהוא מתיר נדרו, ה"כ מחלל הקדשו ועושיכו חולין, וכוא מלשון חילול כפרש"י ז"ל. [ועוד יש כונן בתיבה זו בתוספתא נדריס והביא ברי"ן ריש פ"ג, אף נדריס שאמרו מותרין בן מגין שלא יבא אדם נודר בהם כדי לבעול, ת"ל לא יחל דברו, לא יעשה דבריו חולין. ופי' חולין מלשון חול, שאינו מקפיד עליו כמו על הקדש. ומפרש לא יחל דברו, בשעה שמדבר לא יוליא דבריו לבעול, וכוא מיתורא דקרא כמש"כ לעיל בהג"כ. אבל אין זה מענין הספרי דמייורי בנדר מכבד]: הרי שהי' חכם כו'. דברו יתירא דריש, לדייק אף שהוא חכם ומיחל לאחריו, אבל דברו לא יחל: אם מיפר לאחרים. שאינו מיפר עד שלא ידור: לא יפר לעצמו. שמיפר עד שלא ידור כדלעיל: ועל כל תאחר מגין. יראו זה לרבות כל יחל בנדרי גבוה עם שעובר עליהן בצי"ת. לשון רמב"ן ברכ"מ עשה ל"ד. פי' משום דעיקר הפרשה מייורי בנדרי צטוי. ואשמעין התנא דמכ"מ עובר בצי" על נ"ג ג"כ. אבל אין לשון על צ"ת מגין משמע הכי. וע"ע להלן מה שיש לדקדק לפי זה. והנראה דהספרי מייורי בנדרי צטוי, ובאופן

שחל בשעשה דכיינו בלדקס לכ"ע, ולכר"ש ז"ל בכל דבר מלוא שכוה בכלל דקדק. והנה בצרייתא שכוה ברכ"ש ד' ו' נפיל מדכתיב צ"י וכי ידור נדר לה' חלקין זו דקדק. אבל הספרי חולק, כמבואר צ"י חלק שם דילוף מלכי חלקין לקדשי בה"ב. ומג"ש דנדר נדר יליף, דמה נדר האמור שם הוא בצי"ת וזיינו נדרי גבוה, אף נדר האמור כאן כיינו בנדרי צטוי הוא בצי"ת ע"ש. וכן הוא בתוי"כ פי' בחוקתי פי"ג ע"ש. וכיינו דקאמר על צ"ת מגין שעובר על נדרי פרשה זו. מיכו באוסר על עצמו, ממילא מובן שלא שייך צ"ת כלל כמש"כ ברי"ן נדריס ד' ג' חי ד"כ ומכ נדר כו': ת"ל כי תדור נדר לה'. כלומר וילפינן כעין ג"ש דכתיב בתרווייהו נדר לה': ועל כל יחל. כלומר כשנדר קרצן וכן כל הדומה לקרצן כמו שיודר לכה"כ או לנדקב או לכה"כ, ועברו עליו ג' רגלים כסודק הוא חייב משום צ"ת ומשום צ"י. מלשון הרמב"ם ברכ"מ ל"ט קנ"ז. והרמב"ן ז"ל צ"מ כ"ל חלק עליו ח"ל, ולפי"ד שעובר בג' רגלים משום צ"ת, אבל משום צ"י אי"ע עד שיעבור עב"י וא"י לקיימו, ואין לצי"י ענין ברגלים, עכ"ל. ויש לכה"כ ראי' להרמב"ן מהא דנדריס ד' ג' צ' בשלמא כו' צ"י דנזירות כיכי משכחת לה, ולוקמי באופן שעובר על צ"ת וכדמפרש הש"ס שם להלן, אלא אין זה משום צ"י: ועל ב"י, אבל היצא מפיו יעשה ר"א אומר כו'. כל"ל וכ"כ צ"י: לעשות הבטאה כשבועה. יש לפרש לענין הא דאי בשבועות ד' כ' חי, מצטא שבועה, וילוף מדכתיב לכל אשר יבעט וגו', וכיינו לקרצן, וכדור יליף מאו מצטא שפתיו, ועדיין לא ידענו למלקות, דכרי מלינו חילוק בין איסור למלקות כמו לענין נשבע בצימון לכמה פוסקים. וע"ע ברי"ן שבועות ריש פ"ג לענין כהפסכה, וילוף כהא מדסמין לא יחל דברו כל היולא מפיו, לחייב מלקות על הבטאה. ויותר נראה לפרש כבטאה, כיינו בכל לשון ובאחיזה אופן שמדבר ומכוין לשבועה, וכיינו ידות. וזהו דאי בנדריס ד' ג' צ' אית תנא דמפיק מכלל היולא מפיו יעשה: רע"א בכל וגו' ואשה מקיש כו'. ר"ע אינו חולק על ר"א, ודרשה צפ"ע הוא ע"ש בפסוק. ויש זהו גו' שגות, וכ"כ עיקר וכן מפרש הז"ר לפ"ד: מקיש אשה לאיש. וא"י מוסיף על ענין ראשון: אף אשה כו'. ח"ע"פ שאינה עולה לרגל תתחייב בצי"ת ברגלי האשה העולה שם. לשון רמב"ן שם. וכיינו לפ"ד דמייורי צ"י. וקשה הא איבעי להו ברכ"ש

גירסת הגר"א

משתבגור ת"ל בנעוריה בית אביה אי בנעוריה שומע אני אפילו קטנה ת"ל ואשה הא כיצד יצתה מכלל קטנה ולכלל בוגרת לא באה מגין שהיא בהפלאה הרי אתה דן נאמר כאן גדר ונאמר להלן גדר מה גדר הנאמר להלן בהפלאה אף גדר הנאמר כאן בהפלאה מכאן אמרו בת י"ב שנה ויום אחד נדרים קיימים בת י"א שנה נדרים נבדקין. כי תדור גדר את שתסמוך נדרה לדבר הגדור הרי זה גדר ואם לאו אינו גדר אתה אומר את שתסמוך נדרים לדבר הגדור הרי זה גדר ואם לאו אינו גדר זה גדר או עד שתדור לשם ת"ל לגדור גדר מ"מ. הא אין עליך לומר כלשון אחרון אלא כלשון ראשון את שתסמוך נדרים לדבר הגדור הרי זה גדר ואם לאו אינו גדר: ואסרה אסר. אין אסר אלא

משתבגור ת"ל בנעוריה בית אביה אי בנעוריה שומע אני אפילו קטנה ת"ל אשה הוא כיצד יצתה מכלל קטנה ולכלל בגרות לא באה מכאן אמרו חכמים בת י"ב שנה ויום אחד נדרים קיימים. את שתסמוך דבריה לדבר שאפשר לה להיגדר הרי זה נדר ואם לאו אינו נדר אתה אומר את שתסמוך נדרים לדבר שאפשר לה להיגדר הרי זה נדר או שתדור לשם ת"ל ואסרה אסר מ"מ. הוא אין עליך לומר כלשון אחרון אלא כלשון ראשון את שתסמוך נדרים לדבר שאפשר לה הרי זה נדר ואם לאו אינו נדר: ואסרה אסר. אין אסר אלא שבועה

גדר מ"מ. הא אין עליך לומר כלשון אחרון אלא כלשון ראשון את שתסמוך נדרים לדבר הגדור הרי זה גדר ואם לאו אינו גדר: ואסרה אסר. אין אסר אלא שבועה

עמק הנצי"ב

ד' ד' צ' אי אשה ישנה צנ"ת. ולי"ל דלא ידע כש"ס החס מהאי צרייתא. ולכאורה ע"כ ל"ל כן מנדרים ד' ד' צ', דפריך ללא מעתה הטאת יולדת נמי קא עבר עלה צנ"ת ע"ש. וזה דוחק. חבל למש"כ ניחא, דודאי בנדרי גזרה קא מיצטו לכו דחלוין צניאח לעזרה, וככא מיירי צנדרי צטוי. וס"ד כיון דחלוי צאצ ובצעל, קיל נדרה שלא לחייבה על צ"י וצ"ת לעולם, או עכ"פ עד שישמעו ויקיימו. וע"ע מש"כ הגאון ר' רפאל צעל וצד הכהן צדורש הנדפס בספר זכר לדיק, דו"ל שנדר אחר עזרה, או הצעל שמחוייב להצ"א, וצ"ת חלוי צמקדיש שהיה צמנות הצאה לעזרה. והגאון ש"ח ז"ל הצטובה סי' ס"ו כי להוכיח מכאן צמנות דאשה ישנה צנ"ת, ואפשט צפי דר"ז ע"ש. והא דנדריים ניחא לפי מש"כ הגאון צעל ע"ש צרי"ש, דצ"ת דשנה צלא רגלים לא חלוי צניאח לעזרה, ופשיטא דישנו צנשים. מיהו האי צרייתא ע"כ מיירי צרגלי, דצנדרי דקב לתי צ"ת דשנה כלל, כמש"כ הגאון כ"ל. ולא חקשה מהא דאי צחור ד' כ"א צ' אי דלא הפך לה פשיטא דחייבת מלקות, דחיינו צנזירות דמפורש צחורה איש או אשה, חבל צנדרי צרי"א. ומכאן ראי ג"כ למש"כ דלא מקשינן נדרי לגזירות לכל מילי: משתבגור. כלומר אפי' בוגרת צרשות אצי לנדרי. חבל הא פשיטא דנערה צכלל אשה כמו צכלל החורה: ת"ל בנעורי אי בנעורי כו'. כ"ל. והוא הפסוק צצית אציה צנעורי, וכן העתיק רש"י ע"ז הפסוק. ופי צסמוך: אפי' קטנה. ורש"י כתב צפשיטות צנעורי ולא קטנה ולא צוגרת כו'. ולכאורה קשה עה"ס, הא סתים צפי תלא כרי"מ דנערה המאורסה אינה קטנה, ע"ש פי כ"א. וחן, הא אפי' רצון דרי"מ לא מחייבי צקטנה המאורסה חלא משום דכתיב נער חסר, כדאי צכתובות ד' מ, חלא כאן נערה, הא כ"מ ש' נער אפי' קטנה צמשמע, והכא ליכא מיטעו לאפקוי מפשטא. ולי"ל דהספרי סוצר כהירושלמי שם כ"ע, דאי מ"ט דרי"מ נער חסר כתיב צפרשה, ופי צעל פ"מ דמשום שכוה חסר משמע דוקא גדולה ולא קטנה, ולא כש"ס דילן, פי צמראה שם. הא כאן דליכא מיטעוה שפיר י"ל דקטנה צמשמע. [ובעל קה"ע הגיה מ"ט דרצון נער כו', וכש"ס דילן. חבל לא אחי שפיר לפי גירסתו להלן, מה מקיים ר"מ נער חסר, ר"א צשם ר"ל נערה אי שלימה כתי צפרשה

ולמדע עכ"פ שהיה גדולה, ופי' הוא עלה לימד דאפי' צמקוס דכתי חסר נמי דוקא גדולה, וזה להיפך מסוגי דילן חליצה דר"ל. ותו קשה לי, דמה לו להוכיח מהא דכתי צמ"א גדולה, דיש לדחות ולזיל צחר איפכא והיה כמותה, דוקא ככא פי' הכתוב ולא צמ"א. חיפוק לי ממוליא ש"ר דכתי חסר ומכ"מ דוקא גדולה, דהא כתיב ואם אמת היא וגו'. חלא עיקר צצעל פ"מ וכגי' ישנה]. והשתא ניחא דרש"י חזיל לשיטת ש"ס דילן: אפי' קטנה. וכ"ת מה"ת להחמיר צקטנה יותר מצקטן, לק"מ, דס"ד איש שחלוי צדעת עלמו לצדו צעינן דעת גדול, חבל אשה דדעת אחרת מקיומה לא צעינן הפלאה. וכמו לענין קידושין דישנה צקטנה ולא צקטן מטעם זה: מכאן אמרו. משנה נדה ד' מ"ה צ': בת י"ב שנים כו'. ודין הפלחה סמוך לחשה דחנן חסר, י"ל דילפינן מנזירות דכתי צחרווייכו איש או אשה כי יפליא, וגילוי מילתא הוא. וכמו דילפינן צנדריים צאים מופלח כ"ה צאשה. ועוד י"ל דילפינן צכקישא אשה לחיש. וצשלמא לפי הס"ד דקטנה ג"כ נדרה נדר, חיינו משום דצנעורי משמע כ"י. וגם כי מסתבר דחלוי צדעת האב, ומה לי קטנה או גדולה. חבל לפי האמת ודאי נפ"ל מהקישא הפלחה צאשה. ועוד לפי הדרש להלן צנעורי צית אצי צשעב שא"י למוכרה, ע"כ ל"ל דמופלחת נדרה נדר: כי תדור גדר לה' את שתסמוך כו'. כ"ל, וכ"ה כז"א והסד"ר: לדבר שאפשר לה. ציחורו לעיל: אין איסר אלא שבועה. קאי צשיטת רצא צצעות ד' כי אי דאיסר צצועה, ומכני קראי ילף, חלא דסוצר דמדחטילו הכי צין נדר לשצועה, ש"מ דצלשון נדר נדר. חבל אציי סוצר דאיסר לאו צצועה ממש הוא. ומהא דכתי או אסרה חסר על נפשה צצועה, מייתי ראי דלאו צצועה היא חלא מיתפיים צצור. וכבר הקשו חתוי והצבע"מ מהא דכתיב ואסרה איסר צצ"א, ומהא דכתי כל נדריב ואסריה אשר עליה. ומתרי משום דלא כתי או, י"ל דקאי על הנדר דלקמ"י. ופי' ואסרה צצלשון נדר כרי עליו איסר, וה"ה נדר כמו לרצא. והחריף מוכר"ן נעע ש"י [ז"ל] צברב כג' מוכרי"מ מקראקניחאווי כתב, דאציי ורצא לשיטתיהו צפי השואל דאציי כרי יאשי ורצא כרי"ו, ולרי"א מולא כתיב או ש"מ דחלקמ"י קאי, ולרי"ו דמי כדכתיב או, וא"כ ע"כ צצועה קאמר. וצוה ניחא שלא יקשה לחציי מהא דספרי, דחנחי

זלזול דאס יחמירו צאצילות דרצנן לא יכיה תפילין והרי רלו כחמיס
 שהי' ספק דבריהם להקל וצאצילות יהי' ועולם ספק להחמיר וניה
 ארצה הקילו זיה בפקס דאורייתא ג"כ כיון דאין כאן רק חומרה
 דרצנן בפקס לא רלו להחמיר והכיחו הדבר על דאורייתא אף להקל
 כמו דמיליו צעירובין דף ק"ז ע"ב לענין קרעף יוהר וניה סאתים
 קרי למלטל לים עיי"ש והיה בתפילה כיון דמדארייתא אין טעיר
 לרצנן ואפי' צרכה אחיה ילא, ועודצנן הסיפו הרצה תפילות,
 והס רלי שהי' ספק דבריהם להקולא להיות הפקס זין דאורייתא
 לרצנן, וכאן אס' ילטרך להחפול' ילטרך להחפול כל ההפילה ויהי'
 ג"כ משק צרכה לבעלה, כמו צאצילות דיהי' קולא לענין תפילין
 דאין מניח ציוס ראשון, וע"ה צנה שתיקנו התפילות הכיחו הדבר
 על דין דאורייתא שלא להחפול גם בפקס שהיה מדאורייתא - וע"ה כ
 בק"ש כיון שפקסה ראשונה וטליטת דאורייתא משום אונס ויליב ויס
 שיעור מדאורייתא לא רלו להקל כן יל ברך דאין אפ"ר ציוס דרבי
 סרומים, ועדיין יש להתיישב צדבר ועיין ב"מ"ו פ"י מכלאים וחקלר
 זיה אולי ארכה בוק"ה לצאר יוהר :

וער (יב)

דברי השאלה"ה ק"י ק"י שהביא רמ"א לטעם הרמב"ם
 דהלכות כ"ח דנשים עובדות בצל החמה הולח ואיח
 בטמאה ודלא כב"י צ"ה וי' ומה דלעריק בדרים ד' והרי מנחה
 יולדת דלא אחיה לכפרה ועובדה צ"ה הרי נשים עובדת צ"ה,
 והוא להחובה ק"י גדולה ח"ך יקרום בגו"י באלן ויה דלחיבני לן
 צמקוס אחר ובתבה' לו דלדעתי אן כאן רמ"א דלפי המבואר בדרים
 ליה ובניא ק"ד דלדס מניח קרנן ע"ה על אשמו עיי"ש ובדרים
 דלדס עניין קרנן יולדת על אשמו טעיר דמחוקל כפרה ח"ל דעת
 וכיון דלדסו ערעילאי ולי' כלום והבעל מניח צ"ה הוה הנובר
 על צל החמה כמ"ו: מניח ומה דלחיבני צ"ה הוה בלשון שדרים
 צדבר דבעל אין מוסיב לטלס כדרה כו"ש הוק' צ"ה ור"ן בדרים
 טס ואס יש לה ככסין ואין מניח מניבני לן אס אשם עובדת על
 צ"ה אצל צוילדה הוה הנובר ולי"ק ק"י השאלה"ה, וע"ה הסיב כבודו
 ד"ח"ה רק מנחלי כחובס כחובס: הקודם אכור שיש לי תמוה גדולה
 זיה דבקפתי הנובא ב"כ מולדת ברצנן ע"ה ל"ד איחא לטריח ריע
 אויבר לא יחולא תפיו יעקס ואשם כי חרור כדר וק"ש אשם לא יח
 מה א"ש עובר צ"ה יח ובל החמה כך אשם, ופי' הרמב"ן דהויח
 דפשוטי כיון שאין מחויבות לעולם לרגל, ואיך קח' לחיבני ד"י ז"ה
 ומחלוקת טעין ר' ז"ה ואב"י מפורש בגד דברי ר"ע ועודתי כמשמעות
 ע"ה, ע"ה שאלתא בחידושי הרי"ף שכבר הניגס דברי הקפ"י, ומה
 ט"ל זיה הטס ברעיונא איחא מפורש צ"ה דלחיבני הוה רק
 בקרנן אצל בלדקס דמחויב ללחור ועובר על צל החמה לטענת מהו'
 והר"ן בקיינו עניין אף אשם עובדת על צל החמה דלא הליח צדגלים
 אי"כ מיידי הקפ"י צדנה ללדקס וקיינו עניין, ואלטרין הסיקס
 דמ"ה כיון דלחיבני עובדת בצל החמה בקרבות אף בדרים לא
 מנובר קמ"ל דעובדת, והוא יסוד ככון, והסס לפנ"ש הר"ן בדרים
 דף ד' דהייבן דכ"ר בקרנן לטפיל מיד עובר ח"כ בצל החמה אי"כ
 עסקתה לה ג"כ צכ"ג אצל לא מנחלי מי טיקבור כדברי הר"ן ז"ה
 וכפי הכרחה הר"ן לטענתו צ"ה דלדקס ג"כ עובר בצל החמה
 ח"כ: וכן פסק סרומים פ"ה מנחכות עניין, אונסס לרצ"ה
 דק"ל דלדקס ג"כ אינו עובר עד ג' רגלים ורק צעקה עובר
 היטק עדיין קפ"י והקפ"י לרצ"ה הגמ"י, אונסס לרצ"ה העורי אצל
 דצנחה בלא רגלים גם אשם עובדת אי"כ כונס הספרי לטנח בלא
 רגלים, אצל לפ"י טוב כדחה ראויה השאלה"ה בהשו"י ק"י ס"ה מנ"ה
 דכדריס מנחלת יולדת דלדס עובדת על צל החמה ד"ל דעיי"ה
 צנחה בלא רגלים וזיה אשם ודלי עובדת לטקל"ה: והוא קיינו
 אי"כ מנויר אצל להטענה - אצל בצוק הרבר חוה צנחה בלא רגלים
 אשם עובדת הרצה יש לרבר, ומה שבלע"ה ציוס דברי ספרי
 דלפי' מלי איבני לגו"י, יש מקוס קלה לפלפל, הסה דרבר הקסס
 אס אשם אינה עובדת על צ"ה והרי הקשה הכחוב אשם לא יח
 לכל עובדן שנתורה, וכן הכיחו סמוק' קדושין ל"ד לענין לא יח
 דלא טובל להטענה, ואין דומה ללאו דלא תקיפו דסס יש היקס
 עופרס, וכאן ליה רק קנחא, דכיון דאין עולין לרגל אי"כ עוברין
 ועקבא לא דמיכין הסיקס דמקוסו אשם לחיס כדלעריק צ"ה דף
 ט"ו ט"ס הרצה קברו לחלק צעונטין בין אשם לא"ש, ולי' דכל
 דעל לאו דצ"ה אינו חייב מלקות דהוי לאו שאין ציוס מ"ה לא ט"י
 הסיקס [ועי' חמירה צ' לענין חמורה] ודמיכין לפעור אשם
 עונסס קנחא גם מואיקור זה אי"כ לטענה הערוך בנתיב
 ע"ה ק"ד דריע ק"ל לאו שאצ"ה לוקין עליו מרס"ל מתיקס
 בצלחיס לוקס, ודבי הערוך עוכרין, דרצ"ה סמוק'
 צ"ה פ"ה שכתבו ע"ה דליס רק איקורא צעלמח יש לי עליסס תיעול
 גדולה מחר ומנכות כ"כ דעוקי מנחמין ד"ס חורס כ"כ
 וקס מייב מלקות וכמננו בגליון הש"ס דרצ"ה סמוק' יש להס מקוס
 מפורש ציוסלמי פ"ה מכלאים דליחא טס כלום אחר ר"ע ללקות
 עיי"ש ומ"ס דין לא קח' הכי ולטענה הערוך לא ברס ר"ע צנכות
 דף ד' ובחולין ס"ב ק"י יעקב דהוה ק"ל לאו שאין צו ענשה לוקין
 עליו ולפי' לריע על צ"ה לוקין והקוסו אשם לכל עובדן
 שנתורה מ"ה ק"ל לטפרי דלדס עובדת על צ"ה ורק לרצ"ה ל"ך
 קלה כמו דל"ך קלה לחירה: כן היס מקוס לייסב החמורה הגדולה

ש"ס צ"ה, או שאלת דהסיקס דוחשה מהקפ"י לא ילפינן רק
 בדרים ובמירות אצל צ"ה צ"ה הגמ"י צנחלות ואשמות דאין להק"ס
 לרצ"ה ובדרים גמ"י ילפינן בסיקס ורבר הלמוד בסיקס אינו
 חזר וולמוד לא בסיקס ולא צנח מלינו אצל זיה הרצה יש לצמון
 לפי כללי הש"ס, וביחוד אס' הולמוד חולין הליח צנחנתא
 ואקלר :

(שוב) העירתי הרצ החי"ק עי' **בענדרי אבענר** משה
 ד"ל דריע לטענתו דריעס ויין בנקדריין י"ה עש"ה
 לריון ענ"ה צמ"י ולפענ"ה י"ל דקחס ספרי ר"ש והיא ק"ל וי'
 עוסק' על ענין ראשון מנח"ה י"ט וע"ה ק"ל הכי חוה ככון
 לב"י רענ"י) :

ומה ש"ס לרבר לפי המבואר בדרים ד' חיר טעיוחא עולמו צמד
 עובר על צ"ה ח"כ מנחמה לה צ"ה צענשה ולהרצ הויבר צ"ה
 משכירות דהיבא דלשפ"ך צענשה לוקין על לאו אפי' צלי ענשה
 אמתי פסק רמב"ם דעל צל החמה אין לוקין ומח רמ"י צנחה
 ל"ש סנ"ה אי"כ ק"י ע"ה דלפי' ל"הס צ"ה עכ"פ מעשה ק"ה
 עיי"ש ח"ה צדור, ע"ה זמח דלחי' ברענ"ן וצנח"ה אסחר אלה ל"ד
 בצדרי רש"ה אין עוברין על צ"ה רק בצדרי דקס והקדס הליקס
 מנח"ה צ"ן בדרים ק"ג, וקס עובד דרצ"ה ור"ן סרומים ק"ל
 דעובר על צ"ה ולא מנחלי מי ט"ריצ צ"ה, והכי חור לרצ"ה
 מ"ש מעלמו לחלוק על דרצ"ה שכתבו דהלאו דצ"ה עובר בעל
 שהוה חייב בקרנן אשמו, וז"ה דמיס ראויה השאלה"ה ק"י ס"ה ממנח"ס
 יולדת וכ"כ כ' כיון דלחי' רק מנחלי כחובס ל"ה רק כחוב צעלנו
 יידי סמנ"ה כחובס ל"ה רק על הקרנן שז"ה חייבה מוקדס אצל
 הקרנן שהוה חייב חמיו חייב מדאורייתא, ח"ל הט סע מקובל
 צ"ה ק"ד מן המידס חייב בקרננות שכתב"ה סס מנח"ה וולטון
 סריוט אפי' אותן שהיס עליס קודס כשואין ח"ה ל"ע מקובות
 הגמ"ה חיר כ"ד דסס ע"כ כדרה חמיו דאין חנבל מייב קדושין
 ול"ל ד"ס חילוק בין כדרה צמ"י דל"ה חייב כ"כ דלא סיה לה לרצ"ה
 ולי"ה רק מנחלי כחובס עש"ה קרנן י"ל דהי' חייבו ח"ה
 צ"ה דברי הרמב"ד ז"ל, אי"כ כיון דמדאורייתא הוה חייב עובר
 בצל החמה :

ועיין

צ"ה השכירות הרמב"ם סוף ענ"הס והס חמוהין מחר,
 ולא נודע החילוק טעין ח"ק ל"י, וכל' ט"ל צדגים
 בדרים ר"י כן כל קרנן שז"ה חייב ולא שמתחייב וכוונת דרצ"ה
 דהיק כ"י ק"ל דעניא קרנן עט"ר צענחה לפי שהוה כחופס ופי'
 ק"ל כמו טיקריב מנח"ה קרנן עט"ר כן כל קרנן שז"ה חייב
 ופי' שהוה חייב קודס מוקדס כשואין כחובס סנח"ה ורצ"ה סרומים
 טס חמוהין שכתב ש"ה ראה צדגים הרין שז"ה חייב בקרננות
 אשמו וק"ל דייחידאס הוה ולא פסק כן והסס לפיכך צ"ה ענשנות
 הי' כל קרננות שהשקס חייבת צעלה מניח על ד"י והוה פלא
 וצ"ע כח צ"ה ד"י חמ"י ר"י חמ"י לה מנח"ה דליכא דפליג עלי', וגם
 זה ל"ע מנ"ה כ"ד דלעריקן טס מנח"ה ח"ה ר"י דלי רצנן לא מנח"ה
 לה כלל אלא הי' דמטענ"ה לה ככון דלח"ה ליה וכיון דלח"ה סר"ל
 דמטענה הרי דלח"ה דפליג ולי' ואין סנח"ה עסקים להטען בנפ"ה
 ונדלחי סעירו מי מקדוסיס וולוי ג"כ כונחו דלא פליג' רק בקרנן
 חיר או צדור ורצ"ה ולא צנחנתה, ועי' ציוסלמי פ"ד כדחונס ח"כ
 מוכח מלפ"ה סרומים שכתב הטס הוה מנח"ה אילוי ויגוף סקצ"ה
 צדורה דכיון דהחורה חייבוה אלאי לא יעבור על צ"ה וכ"הס פ"ה
 ראויה מירס, והסס לפורס צ"ה דגס יורס עובר בעכ"פ ורק
 בלאו לא יעבור, וקס טענ"ה דשו"ל לא כדר הוה קרנן כדר אצל
 סנבל שמתורה חייבוה יש מהוס גדול לומר עובר דעורה
 חייבוה ומלי בין כדר ללדקס דלח"ה טענ"ה גם ככסיו לטענה הר"ן
 כצנחנות ומ"ש אינו עובר על צ"ה, וכאן צוילדת דס"ה אשמה
 ערעילאי או שוטס הוה ודלי חייב"ה דריס, ועיין צ"ה ל"ו דבי
 למיער סנבל יענול כיון דהוי כלוקח ככסס ודלי ערעילאי ערעילאי
 אצל דמנענ"ה צנחה פטור עני"ה קודס סונע"ה והספדס כיון שכיול
 להטיל מוויי ככולי ענדא, כן ה"כ ל"י כיון שכיול לגרסח ולא
 פעור לחחר הכיורסין אינו עובר על צ"ה, אצל בקנ"ה ז' גוסס עדיין
 יש לי לצמון אולי ארכס צמקוס אחר לצאר יוהר :

דברי יצחה שמעלקים ארד"ק והג"ל :

בשורי המכתב צפ"ס מנח"ה קוביא דיבמות ל"ב
 ועמח סכ"י לסנח"ה מרצ"ה טנח
 סס, הכה טענתה פ"ו עניחא מוקדס סוכיח מרש"י קוביא ז'
 ספירס אחס דמוקסה ז' שמיטת צנחה צנחי אי שמיטה שמיטס
 צ"ה כשרה ופי"ה י' ואין כאן משוס זרות כרחה ערצ"ה דמקוס סנח
 מייב אי"כ דשמיטה צ"ה כשרה, הסס דין זה דלחי' דשמיטה
 צ"ה כשרה חייב משוס סנח אף בקרנן ל"כור ועיי"ה ציוסלמי כ"ה
 סס דבקרנן יח"ר אף כסן חייב, הוה טעוס מחר ומרש"י אין
 לחוכיח דכונה רש"י צנחה דכיון דאין משוס זרות גם אשמה פטור
 ומקוס דקדוק זה אין להוליא דין חרס אשם מה סר"ל ראויה צדורה
 עסקתה דין י"ה דלעריקן טס קרי"ה אינו דלח"ה ל"ה סנח לב"י
 עבודה הי' כיון דלא אישתיי סנח לבנה איחא חרין שרפי"ס,
 וק"י

וכבר כתבנו דאפשר אינו עובר על כל יחל כיון שהוא לא נדר ואפשר לומר ג"כ שאינו עובר על ב"ת אם טמא עצמו דבסוגיא דכל תאחר הוא אבעיא בש"ס אם יורש עובר על ב"ת כי יודר נדר א"ר והא לא נדר א"ד כו' ואיפשט מעמך פרט ליורש ויוכל להיות דמהאי טעמא מיעט רחמנא דהוא לא נדר אם כן בנזירות אביו אפשר דאינו עובר על ב"ת.

והנה לעיל כתבתי דדעת התוי"ט בדעת הר"מ דסובר דנתבטל הנזירות בגדלותו ובאמת אין הדבר מוכרח בדעת הר"מ ואפשר סבירא ל' כשיטת רש"י דאין נתבטל הנזירות בגדלותו. ובוה מיושב קושי בעל שער המלך בהלכות מ"א שם על הא דבמכו' אמרינן יש חורש כו' ונזיר וכהן בבית הקברות וקא חשיב שמנה לאוים חד לאו בנזירות הא איכא עוד שני לאוים בנזיר ב"י וב"ת אם כן הו"ל עשרה לאוים. ולפמ"ש נוכל ליישב דהבעל ש"א ושער המלך הקשו האיך מחייב על כהן ונזיר האיך חל איסור נזיר על כהן הא אין איסור חל על איסור ותי' דנדר במופלא סמוך לאיש למ"ד שהוא מדאורייתא ובאים כאחד וע"ש בס"י מ"א והקשה האיך מתיישב המשנ' למ"ד מופלא לאו דאורייתא ולא נוכל לאוקמיה שהדירו אביו דנתבטל הנזירות כשהגדיל. ולפמ"ש אפשר דדעת הר"מ דאינו מתבטל אם כן איירי כה"ג אם כן אין כאן רק לאו אחד דנזירות כי כל יחל אינו עובר כמ"ש וכן ב"ת אינו עובר כיון שהוא לא נדר ע"כ אינו רק שמונה לאוים. ואל יקשה לך לדעת הר"מ דסובר מופל' הוא מן התורה אם כן כיון דרוצה שם לחשוב לאוי' הרבה לחשוב במופלא וחייב יותר אפשר לומר כיון דנדר בקטנות הו"ל ג"כ כמו שלא נדר הוא ואינו עובר ג"כ על ב"ת וכ"ו כתבתי בדרך אפשר ובאתי רק לעורר.

וע"י לעיל בפ' אמור כתבתי ותלמד לכאן היכי דהיה כהן נזיר וטמא לקרוביו דמחמת הכהונה אינו מוזהר על קרוב לכאורה אין לוקין רק משום לאו דנזיר. אך באמת להסוברים דטומאת כהן בקרובים הוא רק דחוי' אם כן כאן על כל פנים אסור לטמאות מחמת נזירות אם

כן לא נדחה הכהונה ג"כ כיון דאסור מאיזה טעם שיהיה אם כן לוקין משום לאו דכהונה ג"כ ע"י לעיל בפ' אמור שכתבתי רבותא יותר. ולענין ספק טומאה ברה"י ורה"ז לענין תגלחת יתבאר בעזה"י במצוה דלקמן. ולענין אם עובר על הלאוין נתבאר לעיל בפ' אמור ע"י שם הרבה ענינים ותלמד לכאן:

וכן מענין המצוה מה שאמרו (נזיר מד ע"א), שהמטמא הנזיר אם היה הנזיר מזיד לוקה, וזה שטימאו עובר משום (ויקרא יט לד) ולפני עור וגו', ואם הנזיר שוגג וזה שטימאו מזיד אין אחד מהן לוקה, ולמה אינו לוקה המטמא הנזיר, לפי שנאמר בנזיר (במדבר ו ט) וטימא ראש נזרו, כלומר שאין חיוב מלקות אלא בו כשהוא מטמא מדעתו. ויתר פרייה במסכת נזיר [שם].

ונוהג איסור זה בכל מקום ובכל זמן בזכרים ונקבות, ועובר על זה וטימא עצמו במזיד בצדדין שביארנו לוקה. וכתב הרמב"ם זכרונו לברכה (נזירות ה, כ-כא) שהנזיר שטימא עצמו במזיד יתחייב ארבע מלקות, משום לא יטמא, ומשום לא יחל דברו, ומשום לא תאחר לשלמו ומשום לא יבא, אם היתה ביאה וטומאה באין כאחת.

שעו. מצות גילוח הנזיר והבאת קרבנותיו.

שיגלח הנזיר שערו ויביא קרבנות כשישלים נזירותו, וכן כשיטמא שנאמר וביום מלאת ימי נזרו וגו' וכן וכי ימות מת עליו וגו'. ואמרו בספרא (מצוה ב, ו) שלושה מגלחין ותגלחתן מצוה, הנזיר והמצורע והלויים, אולם שלושה אלה אינם שוים לכל דבריהם שגילוח הלויים היה לשעה כמדבר ואינה נוהגת לדורות וגילוח מצורע ונזיר מצוה ונוהגת לדורות. וכתב הרמב"ם זכרונו לברכה (סו"מ עשה צג) ששני גילוחים אלו של נזיר, שהן גילוח טומאה וגילוח טהרה אין ראוי למנותן כי אם מצוה אחת, לפי שענין גילוח טומאה אינו מצוה בפני עצמה, כלל, אלא דין מדיני הנזירות הוא שביאר הכתוב שאם נטמא הנזיר בימי הנזירות שיגלח ויביא קרבן ואז ישוב ויגדל פרע בקדושה ככתחילה מנין כל ימי הנזירות שאסר על נפשו, כמו שיש למצורע גם כן שתי תגלחות והן מצוה אחת, ואחר שאין זה עיקר המצוה אלא דין מדיני אין ראוי למנותו מצוה בפני עצמה, וכמו שביאר הרב זכרונו לברכה בספר המצות שלו בעיקר השביעי. ובסדר מצורע (מצוה קעד) כתבתי גם

מצוה שעו, מצות גילוח הנזיר והבאת קרבנותיו שיגלח הנזיר שערו ויביא קרבנותיו כשישלים נזירותו וכן כשיטמא שנא' וביום מלאת ימי נזרו כו'. ושני התגלחות והקרבנות הן בנטמא והן במלאת ימי נזרו דהיינו תגלחת טהרה נחשבים למצוה אחת כמבואר בר"מ ובהרהמ"ח ודינים אלו מבוארים בר"מ בפ"ו

עד סוף הלכות נזירות ובעזה"י אכתוב בקיצור קצת הדינים כדרכי. נזיר בין נזיר ל' יום או זמן ארוך שנטמא באותם טומאות מן המת שהנזיר מגלח ונחשבים שם בר"מ ובהרהמ"ח במצוה הקודמת בין במזיד בין בשוגג בין באונס בכל ענין שנטמא סופר שבעה ימים ומזה בג' וז' ככל טהרת מצורע וטובל וביום השמיני מביא קרבנות כמו שיתבאר ומגלח ביום השביעי ותיכף לאחר הבאת קרבן כמו שיתבאר איזה קרבן מתחיל למנות הנזירות שקיבל עליו מחדש והימים הראשונים שמנה קודם הטומאה אינם עולים לו כלל ומונה נזירות חדשה ואח"ז מגלח ומביא קרבנות טהרה ככל הנזירים ודוקא שנטמא ביום ג' לנזירותו או מג' ואילך אבל אם נטמא ביום א' או ביום ב' לנזירותו אינו סותר רק מזה ושונה וטובל ומביא קרבנות בח' ואח"ז משלים עליהם כגון אם נדר ל' יום ונטמא תיכף ביום הראשון משלים אח"כ כ"ט יום ואם ביום ב' משלים אח"כ כ"ח יום דיום שנטמא עולה ג"כ למנין הנזירות ע"ש בסוגיא אך אם נטמא ביום הג' סותר לגמרי והימים הראשונים אינם עולים והוא גזירת הכתוב דדוקא ביום הג' סותר דכתיב והימים הראשונים יפלו ע"י בסוגיא ועיין בכ"מ ובלחם משנה שהאריכו בזה. ודעת הר"מ דאף דקודם ג' אינו סותר מכל מקום צריך להביא קרבן טומאה ומשלים עליהם אבל דעת התוס' דקודם ג' אינו מביא קרבן כלל ומשלים.

ודע שאיני צריך לפרש בכ"פ כלל זה נקוט בידך דתגלחת וקרבנות הם אחד דאם אינו חייב בקרבנו' אינו מגלח ואם מביא קרבנות מגלח ג"כ ע"כ פעם אני כותב מגלח וקרבנו' בכלל ופעם אני כותב מביא קרבנות ותגלחת בכלל וכן להיפוך אם אינו מגלח אינו מביא קרבנות וכתבתי כי מביא קרבנות אינו מגלח דפעם אני כותב כן ופעם כן כי הוא אחד. ודעת התוס' מובא ג"כ בלחם משנה כאן בפ"י. נטמא ביום מלאת כגון נזיר ק' ימי' ונטמא ביום מאה סותר את הכל ומגלח ועיין בכ"מ שהקשה על הר"מ דלר"א

בכלל וכן להיפוך אם אינו מגלח אינו מביא קרבנות וכתבתי כי מביא קרבנות אינו מגלח ע"כ אין קפידא דפעם אני כותב כן ופעם כן כי הוא אחד. ודעת התוס' מובא ג"כ בלחם משנה כאן בפ"י. נטמא ביום מלאת כגון נזיר ק' ימי' ונטמא ביום מאה סותר את הכל ומגלח ועיין בכ"מ שהקשה על הר"מ דלר"א

שאלות ותשובות

ח"א סי' יז

בית הלוי

צא

עוד הקשה השעה"מ היאך חל איסור נזיר על כהן ועל כרחק הוי בכולל והנה על זה אי אפשר לומר כתירוצינו דהא נזיר על כהן לא הוי חמור על קל דיש חומר בכהן שקדושתו קדושת עולם משא"כ בנזיר והרי במס' נזיר דף מ"ז [ע"א] ס"ל לחכמים דנזיר וכהן הדיוט שפגעו במת מצוה דיטמא נזיר ולא כהן הדיוט ומהאי טעמא דקדושתו קדושת עולם וא"כ היאך חל והרי הק' משנה לא ס"ל כולל. ועיין בש"א סי' ס' שתירץ קושייתו דמקרא ידעינן דנזיר חל על כהן:

ובהך סוגיא דמכות יש לי סברא מחודשת והנני כותבה כאן יען ששייך להדברים הנאמרים בסי' שלמעלה מזה דהנה בחשבון השמונה לאוין נחלקו רש"י והתוס' וכולם לא חשבו בנזיר רק לאו אחד וכן הוא בפ"י המשנה להרמב"ם והוי קשה לי טובא מהא דאיתא בנדרים דף ג' [ע"א] מה נדרים עובר בכל יחל ובל תאחר אף נזירות עובר כל יחל ובל תאחר וא"כ הא ניתוספו עוד ב' לאוין בנזיר וצריך להיות לוקה עשרה ובשלמא להרא"ש שכ' בפירושו לנדרים [ג' ע"ב ד"ה בל תאחר] דבל תאחר דנזירות אינו עובר עד שלשה רגלים ומש"ה ליכא הכא כל תאחר. אבל להחולקים עליו [הר"ן שם] וס"ל דמיד עובר בכל תאחר קשה. וגם מהא דבל יחל קשה לכ"ע ומצאתי קושי' זו בטורי אבן בר"ה דף ד' [ע"א ד"ה צדקות] ותירץ דמשכחת לה כשכבר היה טמא באותו יום עצמו ונמצא אינו מאחר נזירות דטהרה כלל במה שנטמא שנית ועל הק' דבל יחל כ' שבחידושו באמת כ' דחשבון הלאוין הוי עם כל יחל ודברים אלו הם נגד כל הראשונים. והנראה לומר דיעויין בנדרים דף ג' [ע"ב] דפריך בגמ' כל יחל דנזירות היכי משכחת לה כיון דאמר הריני נזיר ה"ל נזיר אכל קם לי' בכל יאכל שתה קם לי' בכל ישתה ומשני לעובר עליו בשני לאוין. והנה החינוך כתב בפרשה נשא [מצוה שע"ן] וז"ל כתב הרמב"ם [פ"ה מנזירות הכ"א] ז"ל שהנזיר שטימא עצמו במזיד יתחייב בד' מלקות משום לא יטמא ומשום לא יחל ומשום לא תאחר ומשום לא יבא אם היה טומאה וביאה בהדדי וכבר התעורר על לשון הזה השעה"מ בפרק י"ד מה' מאכלות אסורות [ה"י] דלמה כתב כן בשם הרמב"ם דמשמע דאיהו לא ברירא ליה מילתא והרי הכל הוי סוגיות מפורשות. והנראה דמה דפשיטא להו דאיכא כל יחל לדעתי יש להסתפק בו טובא דהא בגמ' לא מצינו דבנזיר איכא כל יחל רק באכילת ענבים או שתיית יין ויש לומר דרק בזה איכא כל יחל דברו דהרי הוא קיבל על עצמו נזירות של שלשים יום שלא ישתה בהם יין

והוא שותה בהם יין נמצא מחלל דברו וקבלתו דהרי במה ששותה יין אינו סותר מנין נזירותו וגם אותו יום עצמו עולה לו למנין הנזירות והוא הא קיבל שלא לשנות ונמצא חילל דברו. אבל כשמטמא עצמו דסותר מניינו ומוכרח למנות נזירות מחדש הרי שפיר נוכל לומר דליכא כלל משום כל יחל דברו דהרי קבלתו שקיבל עליו נזירות של שלשים יום יהי' מוכרח לקיים אחר טהרתו וימים אלו אינם עולים לו למנינו וא"כ הא יקיים אז דיבורו. ואע"ג דגם בימי טומאתו יש לו כל דין נזיר ואסור בטומאה זהו מגזרת הכתוב דאסור בטומאה ותגלחת ויין כל זמן שלא נשלם קבלתו ולא מנה נזירותו ומש"ה גם בימי ספורו שאינו מחשבון הנזירות אסור בהם אבל הק' דלא יחל דברו לא שייך רק בעובר על קבלתו והוא לא קיבל רק למנות נזירות בטהרה וזה הא מונה אותם אח"כ. ועי' בספר המצות להרמב"ם מצות עשה צ"ה בהשגות הרמב"ן שהשיג על מש"כ הרמב"ם דבנדרי גבוה עובר בכל יחל ובל תאחר בג' רגלים וז"ל אבל משום כל יחל אינו עובר עד שיעבור על הנדר ואי אפשר לקיימו ואין לבל יחל ענין ברגלים וכתב המגילת אסתר דהרמב"ם ס"ל כיון דעבר זמן הקבוע הרי חילל דברו ועובר על כל יחל וא"כ להרמב"ם לשיטתו גם בטומאה איכא כל יחל כיון דלא יהיו בשלשים יום הראשונים אבל להרמב"ן ודאי די"ל כמש"כ דבטומאה ליכא משום כל יחל שוב מצאתי בסמ"ג לאוין ר"נ דחשיב שם בנזיר ששתה יין כמה לאוין עובר וחשיב שם גם הק' דבל יחל וסמוך לשם בדיני טומאת נזיר חשיב ג"כ הלאוין שעובר ושם לא הזכיר הק' דבל יחל ומוכרח להדיא דס"ל כמו שכתבנו וא"כ הא בדקדוק היטב כתב החינוך דין זה רק בשם הרמב"ם דבטומאה ילקה משום כל יחל דהרי הסמ"ג חולק עליו בזה. וא"כ לפי"ז הא ניחא הא דלא חשבה המשנה הק' דבל יחל ואפי' לדעת הרמב"ם בפרק ה' מה' נזירות הלכה ט"ו דבנזיר שנטמא אפי' באותן טומאות שאין הנזיר מגלח עליהם מ"מ לוקה עליהם ומדבריו בפרק ג' מהלכות אבל משמע דגם כהן לוקה על הכל וא"כ הא משכחת לה כל יחל בנטמא בטומאה שאין הנזיר מגלח ולחשב ט' מלקות במשנה י"ל דהמשנה איירי בנטמא בטומאה שמגלח עליה והא דלא תני בטומאה שאינו מגלח ויהיה ט' מלקות הא כתבנו בסי' שלמעלה שהתנא לא חשש להוסיף במלקות כלל רק להוסיף במלקות של איסורים נפרדים יעו"ש. וגם דבעיקר הדבר לאו כ"ע מודים להרמב"ם דהתוס' בברכות דף (כ') [י"ט ע"ב ד"ה מדלגין] הביאו ממס' שמחות דטומאה שאין הנזיר מגלח עליו אין הכהן מוזהר עליו כלל

עץ יוסף

מדרש רבה סדר נשא פ"י [ו, ה]

פירוש מהרז"ו

רכה

אם גילח יום שלשים לא יצא. דבעינן שינהוג נזירותו שלשים יום שלמים וכיום לא שהוא לאחר מלאת מגלה. וע"ר דר"ש מן התורה א"צ לנהוג אלא כ"ט ימים שלמים ומגלה יום ל'. אלא מדרבנן אסור לגלח ביום ל' דגזרינן

לחדושו יצא ואינו עולה מן המנין. **ביעל דעתיה דבר פדא אם גלח יום שלשים לא יצא. על דעתיה דר' שמואל אם גלח יום שלשים יצא. אית דבעי נשמענה מן הדא, גדל פרע שער ראשו, כמה הוא גדול שער, שלשים יום. ואית דבעי נשמענה מן הדא, עד מלאת הימים, וכמה הם ימים מלאים, שלשים יום. מעתה אם יצא יום שלשים יום. והא דררשי למלאת לכתחילה הוא דבעינן שלמים. ועיין בירוש' פ"ק הנזיר. [כח] מי שאין לו פרע מנין. כב"ה הנזיר ממורט צריך להעביר תער על ראשו. או פירושו מי שאין לו פרע כגון שהוא מגלה בעת הנזירות מנין שהוא חייב לגדל שער. נאמר כאן נזיר, גבי תגלחת כל ימי נזרו. ונאמר להלן נזיר, ואחר ישתה הנזיר יין, ואע"ג דהתם כתיב נזיר והכא כתיב נזרו מ"ט ילפינן מיניה (ו"א). אסור לשתות עד הבאת קרבן. כרבנן נזיר דף מ"ז דס"ל ואחר ישתה הנזיר יין אחר מעשה יחודי. ופרשיי אחר מעשה קרבן ואע"ג שעדיין לא גילח התגלחת לא מעכבא. יא חשוב לפני ככהן גדול. כי קדושתו גדולה על ידי נזירותו כמעלת כהן גדול. קראו הכתוב עטרה. כי עיקר הוי"פ היא וי"פ הנפש וזכותה שהוא הי"פ וי"פ הגוף המביא לירי התאוה שהוא הנזיר האמתי.**

מניתי שאין בפרשה רק כ"ט פעמים ובהכרח לומר שחושב גם מ"ש כי נזר אלהיו על ראשו ג"כ מלשון נזירות ועל שאינו שוה לכל הנז"ל ע"כ לא חשב תחלה אלא כ"ט פעם. לחידושו. כמ"ש לעיל סימן זה שאינו בכלל שאר נדרים וזה לגופו

וכמאן דאמר אין דורשים תחילות שצריך לגופו. גידול שער שלשים יום. שער שלשים השער מגודל ונאות לאדם לאחר שלשים נקרא נזיר ומשא לאדם וכמ"ש לעיל פ"י ט' בס"י כ"ד. עד מלאת הימים. היינו חודש מלא שלשים יום וכ"ט יום נקרא חודש חסר. לא יצא. ואנן תנן במתניתין יצא. הימים כתיב. חסר יו"ד בתרא לדרוש לכתחלה צריך ל' יום ובדיעבד כ"ט. מי שאין לו פרע. שאין טבעו לגדל פרע ששער שלו קטנים תמיד. עד הבאת קרבן. לקמן ס"י ט"ז. משהו. איזה שער שיהיה לו אפילו קטנים. כל ימי נדר נזרו. תער לא יעבור על ראשו ונאמר להלן ואחר ישתה הנזיר יין להורות שגם אחר שעברו ל' של הנזירות אסור לשתות יין שהרי מדבר על הבאת קרבנותיו שמעכב שתיית יין. יא כ"ט ימי הזיר דה'. על נפשות מת לא יבוא ע"י לקמן פ"י י"א סוף ס"י א'. כדי לשמור עצמו. כדלעיל ריש סימן יו"ד. מה כהן. כמ"ש ויקרא כ"א י"א על נפשות מת לא יבוא. כי נזר שמו. ויקרא כ"א י"ב. ויבדל אהרן להקדישו. על שבתורה אינו מפרש שאהרן ובניו הם קדשי קדשים על כן הביא הפסוק של ד"ה וקדושת נזיר קדושת כ"ג היינו ק"ק מה שאין

מסורת המדרש סב פפרי נשא פסקא כ"ה. יושאמי מיר פוק א' הלגה ג'.

חידושי הרש"ש ע"ל דעתיה דבר פדא אם גלח יום שלשים לא יצא. ע"י בירושלמי בפ"ק הנזיר בתוס' קה"ע שהעלה זה בצ"ע שהוא נגד משנה מפורשת. גדל פרע לומר דף שהוא גדל פרע אין די אלא מי שיש לו פרע מי שאין לו פרע מנין תלמוד לומר וכו'. י"ל שכבר יש לו פרע (שהוא גידול שער של למ"ד יום) בעת קבלת נזירותו והכי משמע לישנא גדול פרע דהיינו שהפרע שיש לו יגדלו עוד.

חידושי הרד"ף אין די שהוא אסור בו להקיש לדון ממנו גזרה שוה בו. ספרי.

ידי משה יא אמר הקדוש ברוך הוא הרי הוא חשוב לפני ככהן גדול. פי' ע"ד דאית' בספרי וישלח את נערי בני ישראל שכל מי שאוכל בטהרה ונזהר מטומאת קרי ראוי להקריב קרבן על המזבח ככה"ג ונזיר זה נזהר מטומאת קרי לפי שנוהר מכל דבר המרגיל את האדם לירי זנות ואוכל מאכליו בטהרה ע"כ ראוייה ליה מעלת כה"ג וק"ל.

ליקוטים יא חשוב לפני ככה"ג. כלומר שההרתי כאלו הענינים במה שהכה"ג מוהרים כי קדושתו גדולה ע"י נזירותו כמעלת הכה"ג שהוא האיש הגעלה מכל. קראו הכתוב עטרה. כי עיקר הוי"פ היא וי"פ הנפש וזכותה שהוא הי"פ וי"פ הגוף המביא לירי התאוה שהיא הנזיר האמתי (אשד החוליס).

יא וי. ה. כל ימי הזירו לה' וגו'. בא וראה שכל מי שמקדש את עצמו מלמטה מקדשין אותו מלמעלה. זה לפי שמזיר את עצמו מן היין ונהוג צער בעצמו שלא יגלח ראשו כדי לשמור עצמו מן העברה אמר הקדוש ברוך הוא הרי הוא חשוב לפני ככהן גדול, מה כהן אסור לשמא לכל המתים. מה ככהן גדול פתיב, כי נזר שמן משחת אלהיו עליו, אף בנזיר הוא אומר כי נזר אלהיו על ראשו. מה ככהן פתיב, (דה"א כג יג) ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים, אף נזיר נקרא קדוש שנאמר כל ימי נזרו קדש הוא לה'. בא וראה כמה המצות מעטות את ישראל. והלא גדול שער נוול הוא לאדם שהוא אינו חופף ראשו, ולפי שהוא מגדלו לשם שמים קראו הכתוב

מתנות כהונה לחידושו. כלומר לגופו ולמשך נמוכה דין נזיר או פי' כמו שפירש"י וטוס' פ"ק הנזיר. אם גילח יום שלשים יצא. סכנך ענבו כ"ט ימים. גידול שער שלשים יום. עיין פ"ק קמ"א דנזיר. ימים מלאים שלשים יום. דה"ט ימים המי הקף של הימים. הימים כתיב. חסר יו"ד בתרא ומעשה און לראיה מכלן. וכי הנזיר שותה כו'. שקלאו עדיין נזיר. כל ימי נדר נזרו וגו'. מער לא יעבור. ונאמר להלן נזיר. ולת"ר ישמה המזיר יין. יא [מגדלו לשם שמים גריסין].

